

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Záškoláctví na středních školách

Truancy in Secondary Schools

STUDIJNÍ PROGRAM

Specializace v pedagogice

STUDIJNÍ OBOR

Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

VEDOUcí PRÁCE

doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc.

MARTIN

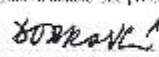

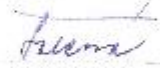
DOLEŽAL

2017

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení	Dobrá	Jméno	Marek	Číslo přihl.	441620
Fakulta/Ústav	Masarykův ústav vyšších studií (MUVS)				
Zadávající katedra/ústav	Masarykův ústav vyšších studií - oddělení pedagogických a psychologických studií				
Studijní program	Sociální základy pedagogie				
Studijní obor	Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce	Záškolení na středních školách		
Název bakalářské práce anglicky	Training in Secondary Schools		
Podrobný popis vypracování	<p>Cílem BP bude zjištění hlavních příčin dopouštění se záškoláctví v prostředí středních škol a porovnání míry jejich výskytu na třech typech škol. BP bude mít teoreticko-empirický charakter. V teoretické části budou z relevantních odborných zdrojů, tiskových i elektronických, posbírány klíčové záškoláctví, bude provedena analýza příčin a možností jejich prevence. V empirické části bude po stanovení hypotéz sestaven dotazník pro vybranou skupinu středoškolských učitelů s cílem získat bližší vzhled do jejich postojevých orientací. Následně bude dotazníkové šetření vyhodnoceno a zformulovány závěry.</p>		
Seznam doporučené literatury	<p>KYRIACOU, CH. 2005. Řešení výchovných problémů ve škole. Praha: Portál, ISBN 80-7178-945-3. HOLEČEK, V. 2014. Psychologie v učitelství. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-3704-1. VÁGNEROVÁ, M. 2004. Psychopatologie pro pomáhající profese. Praha: Portál, ISBN 80-7178-807-3. PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., VAREŠ, J. 2006. Pedagogický slovník. 4. vyd. Praha: Portál, ISBN 80-7178-772-8</p>		
Jméno a pracovní titul vedoucího bakalářské práce	doc. PhDr. Dana Dobrovská, CSc. - oddělení pedagogických a psychologických studií		
Jméno a pracovní titul konzultanta/ky bakalářské práce			
Datum zadání bakalářské práce	9.1.2017	Termín odevzdání bakalářské práce	5.5.2017
Platnost zadání bakalářské práce	30.9.2018		
			
Podpis vedoucího práce	Podpis vedoucího ústavu/katedry	Podpis konzultanta/ky	

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Datum převzetí zadání	Podpis studenta/ky
-----------------------	--------------------

DOLEŽAL, Martin. *Záškoláctví na středních školách*. Praha: ČVUT 2017. Bakalářská práce.
České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracoval samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citoval a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne:

Podpis:

Poděkování

Děkuji touto cestou vedoucí mé práce doc. PhDr. Daně Dobrovské, CSc. za vstřícnou pomoc, poskytnutí nezbytných rad a informací důležitých pro vznik této práce. Mojepoděkování patří také celé mé rodině za nemalou pomoc během studia.

Dále bych chtěl poděkovat oběma zkoumaným školám, jejich učitelům, kteří mi umožnili a zprostředkovali dotazníkový průzkum a všem respondentům, kteří věnovali svůj čas při vyplňování mého dotazníku.

Abstrakt

Bakalářská práce na téma Záškoláctví na středních školách je rozdělena na část teoretickou a empirickou. Konkrétně je zaměřena na žáky Střední průmyslové školy stavební a Střední odborné školy elektrotechnické v Plzeňském kraji.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit hlavní příčiny dopouštění se záškoláctví v prostředí středních škol a porovnání míry jejich výskytu na dvou typech škol.

Po stanovení tří hypotéz byl vybrané skupině středoškoláků předložen dotazník umožňující hlubší vhled do jejich postojevých orientací. Následně bylo vyhodnoceno dotazníkové šetření a zformulován závěr.

Klíčová slova

negativní projevy chování, autority a jejich role, záškoláctví, příčiny záškoláctví, prevence záškoláctví

Abstract

The thesis concentrates on the truancy among secondary schools students. It is divided into two parts - a theoretical and an empirical part. The thesis focuses on the students of the Secondary School of Civil Engineering and the Secondary School of Electrical Engineering in the Pilsen Region.

The aim of thesis was to find out the main sources of truancy on secondary schools and compare their occurrence on these two types of secondary schools.

After determining three hypotheses, a selected group of students was given a questionnaire which was used as a tool to analyse their experience with truancy. Based on the analysis, the conclusion was framed.

Keywords

negative behavior, authorities and their roles, truancy, causes of truancy, prevention of truancy

Obsah

Úvod.....	8
1. Negativní projevy chování u dospívajících	10
1.1 Agresivita.....	10
1.2 Šikana.....	12
1.3. Kyberšikana	14
1.4. Závislosti.....	17
2. Autority ovlivňující výchovu jedince.....	20
2.1. Role učitele	20
2.2 Role školy	21
2.3 Role školního psychologa	25
2.4 Role rodiny.....	25
2.5 Role jedince	26
3. Záškoláctví	27
3.1 Vymezení pojmu záškoláctví	27
3.2 Kategorie záškoláctví.....	28
3.3 Příčiny záškoláctví a doporučení jak jim předcházet.....	29
3.4 Prevence záškoláctví.....	31
4. Legislativní rámec	33
4.1 Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).....	33
4.2 Metodický pokyn č. j. 10 194/2002-14.....	34
4.3 Rámcový vzdělávací program a Školní vzdělávací program.....	35
5. Charakteristika empirického šetření.....	36
5.1 Výzkumný cíl, výzkumné otázky, hypotézy, použité metody	36
5.2 Stanovení hypotéz.....	37
5.3 Charakteristika zkoumaného souboru.....	38
5.4 Vyhodnocení empirického šetření	39
6. Hodnocení hypotéz a dotazníkového šetření.....	49
Závěr.....	52
Seznam použité literatury	55
Seznam příloh	57
Seznam grafů	59

Úvod

Tématem této bakalářské práce je záškoláctví na středních školách. Chození za školu v současné době patří k závažným projevům závadového chování dětí a dospívající mládeže, a pokud mu nebude věnována dostatečná pozornost, může mít vážné důsledky pro konkrétního jedince, školu i úroveň vzdělání. Nemalé procento těch, kteří se rozhodnou studovat na středních školách nedokončí kvůli vysoké absenci a záškoláctví svá studia a to je v současné době, kdy je kladen velký důraz na vzdělání a kvalifikaci, závažný problém.

Toto téma jsem si zvolil, abych připomněl stále se zvyšující míru výskytu tohoto patologického jevu a nasměroval pozornost učitelů k chování žáků, již jsou tímto jevem v současnosti nebo v budoucnosti ohroženi. Z vlastní zkušenosti vím, jak snadné je zůstat doma a vyhnout se svým povinnostem, nebo podlehnout vlivu ostatních vrstevníků, třeba ze strachu z odmítnutí, a dávat v sázku svůj budoucí život.

Cílem mé práce je popis a analýza hlavních příčin záškoláctví v prostředí středních škol a porovnání míry jejich výskytu na dvou typech střední školy. Práce má teoreticko-empirický charakter.

V teoretické části charakterizují pojem záškoláctví, popisují jeho kategorie a formy, příčiny vzniku záškoláctví, způsoby jeho odhalování a prevence, jakož i další možnosti, jak negativní jev redukovat. Pro zpracování teoretické části práce jsem využil relevantní odbornou literaturu, včetně citace legislativy vztahující se k záškoláctví.

Bakalářská práce je členěna do pěti kapitol, první čtyři kapitoly obsahují teoretické poznatky a východiska, pátá kapitola prezentuje výsledky výzkumného šetření. V první kapitole uvádím přehled negativních projevů chování u dospívajících, jako jsou agrese, šikana, kyberšikana, různé druhy závislosti a záškoláctví. Ve druhé kapitole popisují exogenní, především výchovné vlivy v období adolescence, (rodina, škola, vrstevníci, školní psycholog a další authority). Třetí kapitola podrobněji prezentuje poznatky o záškoláctví (vymezení, kategorie, příčiny, řešení a prevence). Čtvrtá kapitola uvádí přehled možností, jak může do řešení záškoláctví vstoupit škola, zejména v souvislosti s platnou legislativou. Pátá kapitola obsahuje výsledky výzkumného šetření - je

formulován jeho cíl, výzkumné otázky a hypotézy, popsána použitá metodologie a výzkumný vzorek, prezentována a analyzována zjištěná data, formulovány závěry a doporučení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1. Negativní projevy chování u dospívajících

Nekázeň dospívajících středoškoláků bývá obvykle determinována více faktory, vnitřními i vnějšími. Najít příčinu školní nekázně nebývá snadné pro rodiče, učitele a mnohdy ani pro odborníky. Na kvalitě provedení analýzy příčin nevhodného chování závisí i následná volba adekvátní metody, jež by mohla nevhodnému chování předcházet nebo alespoň zmírňovat jeho projevy. Mezi závadové projevy chování patří např. šikanování, vandalismus, zneužívání psychoaktivních látek a záškoláctví. Tyto projevy nekázně mají kořeny v osobnostní struktuře jedince, jeho rodině, škole a obecně širšímu prostředí, kde žák vyrůstá. Na chování žáků ve škole má zásadní roli rodina, následována školou a okolním prostředím, tedy společností. K tomu je ale potřeba dodat, že stejné faktory na všechny jedince nepůsobí stejně. Pokud bychom toto převedli na záškoláctví, tak žák A může být ovlivněn situací A, která povede k tomu, že začne chodit za školu. Naproti tomu žák B může být ovlivněn tou samou situací A, ale vlivem dalších faktorů za školu chodit nezačne. Obecně tedy záleží například na zdravotním stavu, výchově, osobní interpretaci dané situace, osobnostních rysech konkrétního žáka, momentálním citovém rozpoložení apod. Je třeba také říci, že na tom, jak se chová dnešní mládež, se do jisté míry podílí každý z nás. Každý člověk je ovlivněn prostředím, ve kterém žije. Zcela jasně existuje vztah mezi nekázní a studijními výsledky. Dodržovat kázeň ve škole znamená vědomě dodržovat školní řád (Bendl, 2011). V této práci se zaměříme na popis závadového chování žáků, konkrétně bude zmíněna agrese, šikana, kyberšikana, různé druhy závislostí a v neposlední řadě záškoláctví, kterému je tato práce věnována.

1.1 Agresivita

Definicí agresivity je více, může to být např. chování, které vědomě a se záměrem ubližuje, násilně omezuje svobodu a poškozují jiné osoby nebo věci (Výrost, J. - Slaměnik, I. 1998).

Agresivita představuje postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi. V podstatě se jedná o schopnost organismu mobilizovat síly k zápasu o dosažení nějakého cíle. Rozeznáváme více typů agrese:

- z hlediska formy: myšlenková, verbální, fyzická
- z hlediska povahy a kontextu příčin: afektivní, instrumentální + nově šikanování
- z hlediska zaměření: proti osobám, věcem, nebo na jiný objekt, než který byl spouštěčem

Afektivní (hostilní, impulzivní, emocionální) agrese má reaktivní charakter, obvykle není plánovaná – vzniká vyprovokováním (často nezáměrným). Instrumentální agrese má proaktivní charakter, je vedlejším produktem při dosahování jiných neagresivních cílů (snaha vyhrát – zraním soupeře, aby neskóroval). Šikanování, tyranizování a obtěžování (bullying, mobbing, harassment) jsou relativně nové typy agrese, typickým znakem je nerovnost v síle tyranizátora a oběti. (Atkinson, 2003)

K výskytu agresivního chování může docházet z různých příčin:

1. Agresivita sloužící k dosažení vytyčeného cíle

Vyskytuje se během celého života jedince, zvýšenou agresivitu můžeme pozorovat i u dítěte, kterému je od dětství vštěpováno, že pomocí agresivního chování dosáhne svého cíle. Toto chování se začíná projevovat zhruba od 2,5 -3 let věku dítěte (období prvního vzdoru). V této době si dítě vynucuje to, co chce vztekáním, kopáním, křikem apod. Pokud rodič dítěti ustoupí, dítě dostane signál, že kdykoliv použije toto chování, bude mu vyhověno. Postoj jedince ke společnosti se začíná formovat právě v tomto věku a rodič by tak měl být na dodržování pravidel u svého dítěte důsledný, protože jinak se s tím bude trvale potýkat.

2. Agresivita zapříčiněná organickým poškozením mozku

Limbický systém ovlivňuje kontrolu emocí. Frontální neokortex je pak spojen s tím, jak interpretujeme vnější informace. Jeho poškození znamená daleko větší vnímavost vůči podnětům z okolí. V těchto případech je nutná psychiatrická péče včetně vhodné medikace.

3. Agresivita spojená s „výchovnou slepotou“ rodiče

Ta nastává v případech, kdy si rodič nepřipouští, že s chováním jeho dítěte není něco v pořádku. V podstatě nechce nic řešit a přičítá příčinu nevhodného chování škole,

spolužákům, apod. Úzká spolupráce učitele s rodiči je zásadní a bez ní je pomoc žákovi obtížná.

4. Agresivita u dětí s neuspokojenou bazální jistotou

Od narození je pro dobrý vývoj dítěte důležitá vazba mezi ním a jeho matkou. Znamená pro něj pocit bezpečí. Lze předpokládat, že jednou z příčin poruch chování je právě narušení této bazální jistoty. K nejčastějším projevům můžeme považovat vzdor, lhaní, únik ke kamarádům do tzv. part, tendence k návykovým látkám apod. (Martínek, 2009).

Agrese je určitým prostředkem, který zdánlivě slouží k vyřešení problému. Každý rodič i učitel by tak měl vytyčit jasné mantinely, že pokud dítě něco provede, ponese si za to také následky. Také záleží na osobnostní struktuře, negativní vliv má tzv. nečitelný rodič, u kterého dítě momentálně nemůže rozeznat, jakou má náladu a tedy neví, jak na jeho prohřešek bude reagovat. Tedy zda mu to projde bez většího povšimnutí, nebo naopak bude i za banální věc přísně potrestán. Nečitelnost ve výchově tak může vést ke lži u dítěte, k tomu, že začne podvádět anebo chodit za školu. Současná doba také nahrává fenoménu tzv. dvoukariérových manželství, kde matka i otec jsou plně vytíženi svou prací a na výchovu dítěte jim nezbývá příliš času, což nahrazují nedůsledností a absolutním materiálním zabezpečením, kdy dítě má daleko více „věcí/materiálna“ než ve skutečnosti potřebuje. V reálném životě je ovšem velmi těžké být pevný rodič – vychovatel a dítě vychovávat k dodržování pravidel v pevně stanovených a rodiči neporušovaných mantinelech (Martínek, 2009).

1.2 Šikana

Šikana je obvykle definována jako opakované agresivní chování, které je záměrně zacíleno na jednoho či více jedinců, kteří nejsou schopni se sami tomuto chování ubránit (Olweus, 1993). Šikana je v podstatě opakovaná agrese, přičemž vztah mezi agresorem a obětí je nevyvážený. Naproti sobě stojí osoby mající rozdílné postavení, kdy oběť je slabá oproti agresorovi, který je silný a stojí nad obětí. Je tedy patrný nepoměr sil.

Kolář (2011) uvádí trojrozměrný pohled na šikanování:

a) behaviorální pohled

Jednotlivé projevy a kombinace agresivního chování a manipulace budou odlišné na základní, střední škole, či odborném učilišti. Důležité je, co prožívá šikanovaný žák a zda existuje převaha agresora nad obětí.

b) psychodynamický pohled

Zde je jasně naznačená vazba mezi agresorem a obětí. Uvádí se, že mezi nimi existuje vztah závislosti. Agresor trpí strachem a ten přenáší na svou oběť, kterou ve strachu ještě více utvrzuje.

c) sociálně psychologický

Tento druh je typický pro oběti a agresory v rámci skupiny. Dle Koláře začíná vyloučením jedince ze skupiny, což je nejnižší závažnost, kterou řeší škola. Následuje přitvrzování manipulace a začíná se objevovat fyzická agrese. Klíčovým momentem je vytvoření jádra agresorů, jejichž normy přijímá většina skupina a vzniká dokonalá šikana nejvyššího stupně závažnosti, kterou se již musí zabývat odborníci (Kolář, 2011).

Typologie oběti

Obětí se prakticky může stát kdokoliv, přesto existuje určitá typologizace. Nejčastěji se setkáváme s tím, že oběť pocházela z ochránářského prostředí, kde neměla možnost prosazovat své názory a fungovat sama za sebe. Často se oběti stává ten, kdo je příliš odlišný od hlavního proudu, například je nadaný, pochází z rodiny, která je nábožensky či jinak založená, je emocionálně nestabilní, má zdravotní nebo psychický hendikep, přechází do nového kolektivu apod. Šikanovaná osoba si často myslí, že si za svou pozici může sama, bojí se svěřit z důvodu, že by se její „situace“ mohla ještě zhoršit, nebo se domnívá, že problémy může vyřešit sama.

Typologie agresora

Agresorem často bývá jedinec s těžkými citovými problémy vyplývající z rodinného zázemí – nezáměr, odloučení, násilí ze strany rodičů či náhradní rodinná výchova.

Existují tři typy agresorů šikanování dle Koláře (2011):

Hrubián – šikanuje tvrdě a nelítostně, častý výskyt agrese a brutality u rodičů

„Slušňák“ – násilí a mučení je cílené a rafinované, výchova vojenského drilu bez lásky

„Srandista“ – šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, absence duchovních a morálních hodnot

1.3. Kyberšikana

Je fenoménem, který se objevuje s nástupem nového tisíciletí. Kyberšikana je realizována pomocí moderních technologií, jako jsou počítače, mobilní telefony a jiné. Tento fenomén nezmizí za zavřenými dveřmi, naopak oběť provází jak ve školním, tak domácím prostředí. Kyberšikana se primárně nezaměřuje jen proti mladistvým, ale může postihnout prakticky kohokoliv. Je vedena jak proti žákům, objevují se i případy vedení proti učitelům, rodičům, zaměstnancům a dalším. V podstatě může zasáhnout kohokoliv, kdo je zapojen do kyberprostoru. Řešení kyberšikany vyžaduje nasazení většího množství odborníků, možnou úpravu legislativy, prostředky na odhalení pachatele a snížení následků dopadů kyberšikany není zanedbatelný.

Kyberšikana je celosvětový problém a není chápán jednotně. V odborné literatuře se proto setkáváme s různými významy a s odlišným vnímáním toho, co vlastně šikana představuje. Kyberšikana je dle Belseyho považována za: „úmyslné, opakované a nepřátelské chování ze strany jednotlivce nebo skupiny za účelem ublížit ostatním a zároveň zahrnuje využití informačních a komunikačních technologií (např. e-mail, mobilní telefon a pager, vytvoření hanlivých osobních webových stránek)“ (Belsey 2008). Obětí kyberšikany jsou obecně lidé s nižším sebevědomím, jsou uzavření, často prožívají stresové situace, mají emoční problémy či problémy s chováním. Děti se často za to že jsou obětí kyberšikany stydí a nechtějí se s tímto problémem nikomu svěřit.

Obsah, který je na internetu zveřejněn, je dostupný velkému množství lidí a velmi rychle se šíří.

Nancy Willard (2007) vymezuje několik způsobů šikany:

a) provokování

Jedná se o okamžitou a urážlivou výměnu názorů přes komunikační technologie, často se jedná o záležitosti, do kterých je zapojeno více lidí přes chat

b) kyberobtěžování

Chování trvalého charakteru, které je zaměřeno na konkrétní osobu, které je vnímáno jako obtěžující a způsobující oběti emocionální tíseň. Kyberobtěžování v sobě zahrnuje opakované zasílání urážlivých zpráv oběti. Agresor se v převážné většině zaměřuje na jednu oběť, kterou atakuje pomocí e-mailů, SMS zpráv, apod.

c) očerňování

Jedná se o hanlivé informace, které jsou o někom šířeny, a které nejsou pravdivé. Nejčastěji pomocí e-mailu nebo vytvořených webových stránek, kde mají ostatní možnost anonymně hlasovat a vyjadřovat se. Jsou šířeny hanlivě upravené fotografie, které mají dotyčnou osobu degradovat a ponížit. V současnosti se pro tento jev v širším kontextu používá pojem „fakenews“.

d) napodobování, používání cizí identity

Agresor se v těchto případech nabourává do účtů své oběti a vystupuje za ni. Šíří nepravdivé informace, uráží, umisťuje nevhodné informace či jiné materiály a to vše pro ostatní v domnění, že to dělá sama oběť. S obětí mohou její přátele přerušit kontakty a sama oběť nezná příčinu.

e) odhalování tajemství a podvádění

Jedná se o odhalování tajemství, které oběť dostávají do nepříjemné situace a ztrapňují ji.

f) vyloučení z on-line skupiny

Člověk je od přírody tvor společenský, a pokud je vyloučen z jakékoliv skupiny, může to na něj mít neblahý emoční dopad

g) kyberstalking nebo pronásledování na internetu

Agresor pomocí elektronické komunikace opakovaně zasílá obtěžující a vyhrožující zprávy. Velmi často se s tímto typem setkáváme v případech partnerských rozchodů. Oběti mají vážné důvody k obavám o svou bezpečnost.

h) fackování pro zábavu

Zde spatřujeme projevy fyzického i psychického násilí na obětech. Skupina osob se zaměří většinou na bezbranného jedince, kterému fyzicky ubližuje. Nezůstává jen u toho, fyzické ubližování je natáčeno a následně je toto video umístěno na internet. Kromě fyzické újmy následuje i újma psychická, kdy je člověk veřejně ponížen.

Nástroje kyberšikany:

Kyberšikana může mít mnoho podob, ale nejčastěji jsou využívány nástroje jako je počítač a mobilní telefon.

a) zasílání textových a obrázkových zpráv

Agresor, který má k dispozici telefonní číslo své oběti ji tak může „kontaktovat“ v podstatě po celý den. Existuje možnost změny telefonního čísla, ale ani ta není zárukou, že se telefonní číslo nedostane (přes různé společenské kanály) opět k agresorovi.

b) telefonní hovory

Zpravidla agresor volá oběti z různých čísel několikrát za den, a to i v nočních hodinách. Agresor často spojuje tyto telefonáty se sledováním své oběti a pro to, aby svou oběť ještě více vystrašil, říká jí informace o tom, kde se právě nachází, jak je oblečená apod.

c) fotografie a videoklipy

Jsou zachycovány na mobilní zařízení a následně zveřejňovány na internetu

d) e-mailové zprávy

Jedná se o jednu z nejčastějších forem kyberšikany, kdy e-mail může být zaslán velkému počtu lidí

e) chatovací místnost

Lidé si sem chodí „popovídat“, vyjádřit svůj názor, svěřit se s problémem apod. Lidé se schovávají za nějakou přezdívku a tak při vyjadřování svých názorů zůstávají v anonymitě. Často chtějí agresoři vyprovokovat oběť k nějaké akci a zařídit tak vyloučení administrátorem z dané chatovací skupiny.

f) internetové stránky, blogy

Agresoři často vytvoří nějakou webovou stránku, která je zaměřená na hanobení nějaké osoby

g) sociální sítě

Lidé, využívající sociální sítě jsou často spojeni s osobami, které ani nejsou jejich skutečnými přáteli a sdílejí s nimi své údaje

h) hraní her on-line

Hraní her je způsob, jak si dnešní mladiství krátí svůj volný čas; kyberšikana v tomto virtuální prostoru může probíhat jako záměrný a opakovaný útok v rámci plnění herních úkolů; hráč může být dokonce ze skupiny vyloučen

1.4. Závislosti

Závislost na nikotinu

Součástí společenského života dospělých a často i mladých lidí se stala závislost na konzumaci tabáku.

Na šíření kouření se podílí do značné míry a často vliv party, skupiny vrstevníků a nesprávný příklad a vzor dospělých. Děti a mládež to často zkoušejí ze zvědavosti, neboť jsou tímto návykem doslova obklopeny. Také pocit důležitosti hraje svoji roli. Mladý člověk kouří, protože kouří celá parta, protože při kouření má pocit dospělosti, aby vypadal zajímavě. Kouření je tedy spjato s příjemnými pocity komunikace v partě, s přáteli, kdy se při zábavě často nejenom kouří, ale také se konzumují alkoholické nápoje a někdy i jiné drogy. U některých osob se vytváří návyk na kouření a záliba v něm pro subjektivně příjemný pocit, který nikotin navozuje.

Je třeba usilovat o to, aby si mladí lidé předsevzali, že budou nekuřáky. To znamená odstraňovat příčiny a podmínky kouření. Příčiny mohou být:

- a) osobní – začínají častěji kouřit děti, které si potřebují zvýšit sebedůvěru a sebevědomí a zrelaxovat se
- b) sociální:
 - vázané na rodinu – špatný příklad kouřících rodičů, sourozenců a dalších příbuzných, malá kontrola dítěte tkvící v dostupnosti tabákových výrobků a v propagaci a reklamě tabákových výrobků
 - vázané na školu – nežádoucí vzory učitelů a učitelek, které kouří, slabší prospěch a snadná ovlivnitelnost
 - vázané na skupinu vrstevníků – kuřáctví členů party a kamarádů
- c) tkvící v dostupnosti tabákových výrobků a v propagaci a reklamě tabákových výrobků – možnost dítěte volně si koupit cigarety u nezodpovědných prodavačů a přímá či nepřímá propagace tabákových výrobků

Základní zásadou výchovného působení školy v prevenci kouření je seznamovat žáky od prvního ročníku o nevhodnosti a škodlivosti kouření. Jde vlastně o prevenci kouření. Dětem jsou v mladším věku pedagogové a rodiče významnými autoritami

a vzory. Proto vzor učitele - nekuřáka a jeho vhodně aplikovaná protikuřácká výchova mají velkou naději na efektivnost.

Ve starším školním věku by již měly být vybudovány základní záporné postoje ke kouření, které je žádoucí posilovat dalšími novými informacemi (Nešpor, 2011).

Závislost na alkoholu

Konzumovat alkoholické nápoje je v životě běžné. Alkohol snižuje zábrany a poodhaluje pravou tvář člověka. Umožňuje člověku dostat se ze smutku, být v euforii, být výkonnější v nějaké oblasti anebo uvolnit napětí. Závislý jedinec dostane nálepkou alkoholika od svého okolí, on sám si často svůj problém nepřipouští.

Mladistvý člověk se od dospělého zásadně liší. Závislost u mladistvého se rozvíjí daleko rychleji, než u dospělého člověka. Jedlička – Kořa uvádějí, že četnost a množství požívaného alkoholu či jiné drogy pak určují především následující dva faktory:

- 1) Vznik a opakování situací, v nichž se jedinec „naučil“ dosáhnout prožitku a uspokojení požitím alkoholu či jiné psychoaktivní látky.
- 2) Nepřítomnost jiných dostupných alternativ, které buď neexistují, nebo se jim jedinec nenaučil: jde o zájmy, koníčky, různé formy odpočinku, uvolnění či relaxace apod. (Kořa, Jedlička: 1998:119).

Vývoj vztahu mladistvého k alkoholu často vychází z domácího prostředí. Pokud dítě vyrůstá v rodině, kde pití alkoholu není každodenní a běžnou součástí života, nemá potřebu se k jeho pití uchýlovat, alkohol ochutnávat, případně ho sám při různých příležitostech doma vyhledávat. Na druhou stranu tam, kde je pití součástí každodenního života, je dítě zvyklé na to, že se k alkoholu snáze dostane. Zpravidla začíná tím, že po některém z dospělých alkohol dopíjí, dává si různé slabé likéry a vždy, když má na alkohol chuť, najde doma nějaké zásoby. Alkohol pro mladistvé není nedosažitelný. Na dospívajícího působí i jiné prostředí než rodina, například se může dostat do party, kde nechce být pozadu, a proto pije s nimi. Závislost na alkoholu u mladistvých se vytváří podstatně rychleji než u dospělého jedince. Zároveň odbourávání alkoholu v těle dospívajícího je daleko pomalejší proces než u dospělého.

Drogová závislost

Droga byla původně užívána jako lék, než byly její psychotropní účinky a schopnost vyvolat chorobnou závislost zneužity. Dostupnost drog není v současném světě žádné tabu. Nelegální mezinárodní obchod s drogami probíhá i přes naše území a jsou tedy snadno dostupné. Mezi drogy řadíme opium, marihuanu, halucinogeny, tedy přírodní psychedelika, stimulační drogy jako je amfetamin, pervitin a kokain, těkavé látky, tedy různá rozpouštědla a v neposlední řadě také alkohol a tabák. Drogy se proto rozdělují na měkké a tvrdé, které určují míru získání závislosti a zdravotní komplikace, které jsou s jejím užíváním spojené. Dlouhodobé užívání drog může vést ke změně osobnosti u mladistvého, k jinému postavení žebříčku hodnot.

Podle Světové zdravotnické organizace lze drogovou závislost definovat jako psychický a někdy i fyzický stav charakterizovaný změnami chování a dalšími reakcemi, které vždy zahrnují nutkání užívat drogu opakovaně pro její psychické účinky a dále také proto, aby se zabránilo vzniku nepříjemných stavů, vznikajících při nepřítomnosti drogy v organismu.

Užívání drog vede mladistvého jedince k útěku z reality všedního dne, odbourává všechny nashromážděné problémy, vysvobozuje od rodinného nebo školního trápení a v neposlední řadě užití drog bývá často ze zvědavosti nebo vlivem nějaké skupiny. Tyto problémy se ale jejich nevěnováním a řešením prohlubují a s přibývajícím závislostí se ještě zhoršují. K tomu přibudou další problémy, jako je trestná činnost, vyloučení ze školy, polepšovny a s tím spojené změny v chování, poruchy vědomí, deprese, úzkosti a zdravotní komplikace.

Je třeba si uvědomit, že plně rozvinutá závislost je chorobou, která byla způsobena nadužíváním drogy. Proto okamžitý únik od drogy vlastními silami nebývá možný. Často nepomáhá ani snaha chápajících přátel, rodiny, příbuzných nebo učitelů dostat se z bludného kruhu závislosti. Chorobnou náruživost je prostě nutné co nejrychleji a bez váhání předat do odborné léčby. (Kořa, Jedlička: 1998).

2. Autority ovlivňující výchovu jedince

Neexistuje obecná poučka, která by nám řekla, jak obecně přistupovat k řešení záškoláctví. Každý žák je individuální osobnost a tu vedou k záškoláctví různé příčiny. Nejčastější příčina záškoláctví je spatřována v absenci povinnosti, respektive zodpovědnosti. Například žák, který se dostane do vlivu party, se z ní těžko vymaňuje. Žák, který se stane součástí party, často pochází z nefungující rodiny, ve které je dítě ponecháno „volnému růstu“ bez dozoru. Sami rodiče často vedou nezřízený život bez pravidel, dítě v nich buď potom vidí svůj vzor, nebo je ze strany rodičů nabádán k tomu, aby se k nim připojil a podobný život s nimi vedl. V těchto případech je příčinou nezáměr o školu a o dodržování určitých pravidel. Žáci se školy nebojí, ale zároveň nemají potřebu jí navštěvovat a je jim jedno, jaké důsledky to pro ně bude mít. V této kapitole se proto zaměříme na jedince a jakou roli v jeho životě hrají autority, které jsou představovány učitelem, školou, školním psychologem, rodinou a v neposlední řadě také „partou“.

2.1. Role učitele

Důležitou roli v rámci problematiky záškoláctví hraje také učitel. V případech, kdy se žák dostává do složité životní situace, která ve svém důsledku může vyústit také v chození za školu je učitel vnímán jako dospělá osoba, na kterou se žák může s důvěrou obracet. V rámci toho se ovšem očekává spolupráce dvou rovnocenných partnerů učitele a žáka. Učitelé jsou na své budoucí povolání připravováni již s ohledem na to, že mohou být v určité chvíli požádáni o pomoc, aby byli oporou dětem, nebo i jejich rodičům. Učitel se tak vlastně stává poradcem. Často ale ani vzdělání učitele není dostatečnou průpravou pro zvládání krizových situací. Až sama praxe naučí, jak se v různých situacích má učitel chovat. Kromě primární role učit a motivovat žáky k dalšímu poznávání je pro učitele žádoucí, aby rozpoznal příčiny a souvislosti kázeňských problémů a pomohl najít cestu k jejich řešení. Mimo učitelů na školách fungují také výchovní poradci, speciální pedagogové, školní psychologové a nezapomínejme ani na nezastupitelnou úlohu třídního učitele (Lazarová, 2008).

2.2 Role školy

Další, čím je jedinec ovlivňován, je škola. Důležitost vzdělávání přitom stoupá na významu. Škola tak může přispět k vytvoření určitého rámce chování a stereotypů v jednání. Škola svým absolventům otevírá možnosti uplatnění v jejich budoucí profesi. Škola je prostředím, kde žák tráví podstatnou část dne, přijde do kontaktu se svými vrstevníky, s učiteli, poznává, učí se něco nového. Pokud je jeho vztah ke škole kladný, potom nemá důvod chodit za školu a utíkat z tohoto prostředí. Naopak žák, kterému to ve škole moc nejde a stává se terčem posměchů, vidí v chození za školu cestu, jak z tohoto prostředí uniknout. Negativní vztah ke škole může u dítěte vzniknout velmi brzo, již od samého počátku školní docházky, např. ve chvíli, kdy je do školy posláno velmi brzo, kdy ještě není připraveno na odloučení od rodičů a tento svůj pocit si v sobě může pěstovat. Většinou je odpor ke škole pěstován u toho žáka, který nějakým způsobem „vyčnívá z davu“, ať již svým nespěchem, nebo naopak tím, že je velmi chytrý. Negativní zážitky se potom mohou promítnout i do vztahu žák – učitel. Žák se může dostat do bodu, kdy smýšlí tak, že vše co udělá, je předem odsouzeno k neúspěchu. Přestože se v posledních letech zlepšila osvěta, co se týká žáků se zdravotním postižením, bývají tito často znevýhodňováni a nepřijímáni v kolektivu. Pokud nejsou tito žáci vhodně integrováni, může u nich vznikat odpor ke škole, který následně může vést i k záškoláctví. Je třeba také zmínit tzv. školní fóbii, která se vyznačuje nepřiměřeným strachem a úzkostí z různých předmětů, osob nebo situací, které jsou svázané se školním prostředím (Martínek, 2009).

Mertin (2013) navrhuje několik po sobě jdoucích kroků, které mají umožnit škole zasáhnout v případech, kdy se objevuje nějaký problém. Toto schéma je také možné vztáhnout na problematiku záškoláctví.

1. Učitel pozoruje problém.
2. Učitel hovoří o problému s rodiči a žákem.
3. Společně se pokoušejí problém řešit. Pokud je problém vyřešen, monitoruje se pokrok. Není-li problém vyřešen, postupuje se k dalšímu kroku.
4. Učitel hledá podporu u kolegů. Pokud je problém vyřešen, monitoruje se pokrok. Není-li problém vyřešen, postupuje se k dalšímu kroku.

5. Stanovuje se další úroveň, na které bude problém řešen. Jde buď o školní intervenční tým anebo konzultaci se specialistou. Případně se přímo doporučí vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Pokud je problém vyřešen, monitoruje se pokrok. Není-li problém vyřešen, postupuje se k dalšímu kroku.
6. Doporučuje se vyšetření a péče v pedagogicko-psychologické poradně (Lazarová, 2008).

Co může škola udělat pro to, aby pomohla záškolákům?

Škola má především žáky motivovat k tomu, aby je vyzkoušet si záškoláctví vůbec nelákalo. Měla by být vedena určitá dokumentace, která pomůže vytipovat potencionální problémové žáky a na ty se potom zaměřit. Škola by tak měla dodržovat důslednou evidenci absence, projednávat otázky docházky s rodiči, zavést opatření při neomluvených absencích, spolupráce uvnitř i vně školy apod. Opatřením proti záškoláctví je rychlé jednání a včasné informování rodičů.

Kyriacou uvádí soubor opatření proti záškoláctví:

1. Zavedení přísných opatření proti záškoláctví musí být předmětem celoškolské politiky – musí se do nich zapojit všichni žáci, učitelé, rodiče, pomocné síly i místní společenství. Součástí projektů může být rovněž spolupráce s policií a dalšími organizacemi.
2. Jednoznačně stanovená pravidla chování je třeba konzistentně uplatňovat tak, aby se vyloučila šikana a negativní vliv spolužáků.
3. Docházka žáků by měla být zpracovávána elektronicky, protože to může pomoci rozpoznat určité vzorce a možné příčiny absencí. Tím může být například zjištěno, kterým konkrétním vyučovacím hodinám se děti vyhýbají.
4. Je nutné zavčas řešit problémy žáků se čtením, psaním a počítáním, stejně jako pomoci v případě zameškané látky.
5. Je dobré, pokud jsou zpřístupněny zájmové činnosti, jako jsou například sportovní aktivity, zájmové kroužky a jejich propojení na odborně specializované kluby, kde cílem je především motivovat žáky, aby nezačali chodit za školu (Kyriacou, 2005).

Záškoláctví může skončit i trvalým vyloučením žáka ze školy. Neměli bychom opomenout ani odpovědnost rodičů chronických záškoláků, rodiče záškoláků mohou být vedeni k odpovědnosti (Kyriacou, 2005). Velkým problémem také zůstává, když existuje nesoulad mezi školou a rodinou. Žák dostane např. poznámku od svého třídního

učitele, přijde domů, sice za poznámku není pochválen, nicméně rodič se neptá, co provedl, ale argumentuje ve smyslu, že třídního učitele zná a že již na třídním aktivu se jim zdál nějaký divný a zřejmě dává poznámky všem. Tím v podstatě přenesou odpovědnost ze svého potomka na učitele, aniž by zjišťovali, kde je pravda (Martínek, 2009).

Za jednu z nejčastějších příčin, proč žáci chodí za školu, je pocit, že jsou násilím nuceni ke studiu předmětů, které je nebaví. Mají tedy pocit, že jim škola již nemá co nabídnout. Další z příčin je spatřována v direktivním postupu, kdy je žákům nařizováno, co a kdy mají dělat a mnohým z nich se to nelíbí. I když platí pravidlo, že škola by měla žáky především kázeňsky usměrňovat. Na druhou stranu u žáka záškoláka pravděpodobně nepomůže autorita učitele, ale jejich snaha, aby žák pochopil nutnost vzdělání. Hledáním příčiny, tedy proč žák odmítá chodit do školy, je tím prvotním, na co by se škola i rodiče měli zaměřit.

Kroky, které může učinit škola:

- sledování docházky: Škola díky svému systému vedení docházky je včas schopna detekovat jedince, u kterého jsou vykazovány známky chození za školu. Zároveň může zjistit, zda se jedná o nahodilé chození za školu, nebo pravidelné v určitých dnech či hodinách.
- Škola po zjištění, že žák chodí za školu má povinnost o tomto problému informovat rodiče a to například pouze telefonickým upozorněním jednoho z rodičů, že žák ve škole není a zda o tom ví.
- Na českých školách platí pravidlo, že každý učitel po příchodu do hodiny zapisuje do třídní knihy, tedy případný záškolák by měl být odhalen i v případě, kdy odejde ze školy během vyučování.
- Pro eliminaci záškoláctví je potřeba důsledně trestat šikanu a vytvářet takové školní prostředí, které ji netoleruje.
- Zásadně k eliminaci záškoláctví může pomoci, pokud na škole funguje tzv. výchovný poradce. Má časové a jiné možnosti pro to, aby se zaměřil na žáka, u kterého toto hrozí a věnoval mu pozornost. Navíc mnohdy fungují jako prostředníci mezi školou a rodinou.
- Pakliže se podaří „záškoláka“ vrátit na tu správnou cestu a takovýto žák se znovu vrátí do školy, měla by mu být nabídnuta pomoc při doplňování zameškané látky, pomoc s reintegrací do prostředí školní třídy mezi spolužáky i samotné školy.

- Neměla by se opomíjet ani spolupráce rodiny, školy a dalších vnějších organizací.
- Pokud je žák nezletilý, narážíme i na problematiku trestního stíhání směřovaného vůči rodičům uvést citaci k celému odstavci

Vyloučení ze školy je chápáno jako krajní řešení problému záškoláctví. Jedním z důvodů je i to, že učitel nemá dostatek prostoru a času věnovat se problémovému žáku. Trvalé vyloučení s sebou nese i to, že žák je tímto poznamenán, do dané školy ke svým spolužákům již nemá možnost se vrátit. K tomuto kroku přistupuje škola ve výjimečných případech, kdy je zřejmé, že prohřešky žáka již nelze zvládnout, žák hrubým způsobem a opakovaně porušuje školní řád. Mezi školami existují rozdílnosti ve výkladu školního řádu, kdy jedna škola vyloučí žáka za neomluvenou absenci 10 hodin, zatímco jiná škola až v případě 50 zameškaných hodin apod. Škola v tomto ohledu nemá lehké rozhodování. Na jedné straně stojí snaha pochopit žáka, který má kázeňské problémy (a pomoci mu najít řešení těchto problémů), na druhé straně musí ochraňovat ostatní žáky, učitelský sbor i samotnou pověst školy. Postupy, podle kterých by se měla škola řídit, jsou podloženy legislativou. Samozřejmě existuje možnost odvolat se proti rozhodnutí školy o vyloučení žáka.

Záškoláctví bychom mohli zařadit mezi pět nejběžnějších příčin pro vyloučení ze školy. Mezi ty zbylé patří násilí ať již páchané na ostatních dětech nebo dospělých osobách, trvalé porušování kázně, slovní urážky a trestná činnost. Přičemž se záškoláctví bere jako nejméně častý důvod pro vyloučení ze školy.

Samotná škola, než dojde k vyloučení žáka, má k dispozici prostředky, kterými může tomuto předejít. Jedná se například o:

- alternativní tresty
- domluva s rodiči (přičemž domluva s žákem a jeho rodiči je poměrně zásadní)
- domluva s žákem a s rodiči
- přeložení žáka do jiné třídy
- vyhledání odborné pomoci z řad mimo školu (policie, odbor sociální, ...)
- udělení písemného napomenutí (Martínek, 2009)

2.3 Role školního psychologa

Role školního psychologa spočívá hned v několika bodech. Má za úkol pracovat s problémovými žáky, s žáky, kteří trpí vývojovými poruchami, poruchami chování, zároveň řeší osobní problémy dětí, které mají dopad na kvalitu jejich života. V neposlední řadě se zabývá vztahy mezi dětmi ve škole a mnoho dalšího. K tomuto tématu je potřeba dodat, že zdaleka ne každá škola má svého školního psychologa. Často proto roli školního psychologa zastupuje učitel, nejčastěji třídní. Problémy žáků ve škole je třeba řešit přímo na místě. Platí však, že ne vše, co se ve škole projeví, má ve škole také příčinu. Příčina problému může pramenit v rodinném prostředí. S ohledem na výše zmíněné se tedy může stát, že pomoc ze strany zaměstnanců školy nemůže přijít, nebo bude neúčinná a to z toho důvodu, že je záležitost ve školním prostředí neřešitelná (Lazarová, 2008). Kromě školy a rodiny zde máme ještě tzv. vnější subjekty školy. V případech, kdy problém nemůže vyřešit škola ani rodina, je možné obrátit se mimo školu, nejčastěji prostřednictvím výchovného poradce. Jedná se například o sociální pracovníky, policisty a lékaře. Mohou to být pedagogicko-psychologické poradny, pedagogická centra, diagnostické ústavy, střediska výchovné péče apod. V těchto zařízeních mohou na danou problematiku vnést nové pohledy, nová řešení problému, nové poznatky. Lze také očekávat doporučení administrativního charakteru ve smyslu využití legislativních postupů, změnu třídy či školy, opakování ročníku apod. (Lazarová, 2008).

2.4 Role rodiny

Nejdůležitější vliv na jedince má rodina, která vytváří citové vazby, jež mají vliv na další vývoj jedince. Rodina zajišťuje základní biologické potřeby dítěte. Zároveň vytváří určité vzorce chování, které jedince doprovázejí v průběhu jeho dospívání. Je to právě rodina, odkud pochází přístup k disciplíně a k dodržování určitých pravidel. Časté příčiny chození za školu můžeme spatřovat v tom, že hodiny jsou pro žáky příliš náročné, tak se jim raději chtějí vyhnout, žáci jsou šikanováni, mají strach ze spolužáků, bojí se selhání při závěrečných zkouškách, nevyhovuje jim osobnost učitele, nemají

patřičnou úctu ke vzdělání, kamarádi se s „nevhodnými“ jedinci (například s těmi, kteří praktikují záškoláctví, byli trestáni apod.). Zásadní roli zde hraje rodina. Pokud rodiče nemají přehled o tom, kde jejich dítě tráví čas nebo v mnoha případech ho ani mít nechtějí, není zde přirozený vzor, který by dítěti ukázal správnou cestu. Zde můžeme hovořit o absenci tzv. hodnotového systému.

2.5 Role jedince

Jedinci jsou ovlivňováni jinými jednotlivci, skupinami nebo organizacemi, kteří ovlivňují jejich chování a utvářejí smysl pro to, co považují za vlastní. Tak u jedince dochází k osvojování sociálních vzorců. Tam záleží na tom, jakou referenční skupinu si jedinec zvolí. Referenční skupina je skupinou vrstevníků, ke kterým se žák chce přiřadit. Záleží mu na tom, co si vrstevníci v jeho referenční skupině myslí. Tak například někteří touží být oblíbení na střední škole, někteří se chtějí identifikovat s chytrými lidmi, někteří chtějí být dobří sportovci, někteří se identifikují s těmi, co rádi porušují pravidla a omezení, jako například sprejeři (Jedlička, Klíma, Kot'a, Němec, Pilař, 2004). Jedinec může být součástí skupiny buď dobrovolně, nebo je její součástí pod tlakem vnějších okolností. Jednou z takových skupin je právě škola. Jedinec se často identifikuje s „normami“ skupiny, tedy s tím, co je v dané skupině platné a co je prosazováno. Důležitou roli zde hraje vůdce skupiny, kterého mají ostatní za vzor. Pokud je za normu považována agrese, mnohdy se s ní jedinci skupiny ztotožňují a vůdce ji přímo prosazuje. Z mnoha příkladů víme, že odpovědnost jedince za své činy je zcela potlačena a nastupuje forma tzv. kolektivní viny. Pro jedince, kteří jsou součástí nějaké skupiny, jsou charakteristické tyto znaky: vyhledávání rozptýlení, tedy únik z každodenní nudy, úsilí o svobodu v jednání, tedy nikdo mi nebude říkat, jak se mám chovat a co mám dělat. Takový jedinec, respektive takoví jedinci, v rámci skupiny nemají problém s chozením za školu (Martínek, 2009).

3. Záškoláctví

Záškoláctví je úmyslné zameškávání školního vyučování. Žák se z vlastní vůle, bez vědomí rodičů vyhýbá pobytu ve škole. Často má souvislost se školní neúspěšností žáka, objevuje se u starších dětí a tento jev má tendenci se prohlubovat.

V odborné literatuře je zařazeno do kategorie sociálně patologických jevů, podrobněji se touto problematikou zabývá ChrisKyriacou, který téma záškoláctví rozčlenil do jednotlivých kategorií.

„Záškoláctvím trpí nejen jedinec, který se ho dopouští, ale i celá společnost, protože jeho důsledkem jsou špatné studijní výsledky žáků, jejichž horší uplatnění v životě jejich kriminální činnost. Míra záškoláctví je také indikátorem správné funkce vzdělávacího systému. Pokud mají žáci pocit, že školní vzdělání nemá smysl, a do školy proto nechodí, pak se musíme zamyslet nad způsoby a intervenčními prostředky, jakými s takovou situací můžeme bojovat. Odpovědná společnost musí všemi dostupnými prostředky usilovat o to, aby se žáci pro své chabé výsledky či nespokojenost neocitli stranou zájmu.“ (Kyriacou, 2005).

3.1 Vymezení pojmu záškoláctví

Definici záškoláctví lze prezentovat např. jako *„Jev, kdy se žák úmyslně, bez omluvitelného důvodu a bez vědomí, popř. souhlasu rodičů nezúčastňuje vyučování a zdržuje se mimo domov.“ (Průcha a kol., 2003)*

Záškoláctvím netrpí pouze jedinec a jeho blízcí, ale i společnost, protože záškoláctví může vést ke kriminální činnosti. Omluvená nepřítomnost, to je doba, po kterou je žák omluven z výuky. Toto povoluje učitel, nejčastěji třídní anebo jiný zástupce školy. Nejčastější příčinou je nemoc. Neomluvená nepřítomnost znamená, že žák nedostal od výše zmíněných osob povolení k tomu, aby na výuce nebyl přítomen. Pod termínem „záškolák“ se tedy skrývá osoba, která nemá pro absenci legální důvod.

3.2 Kategorie záškoláctví

Kategorie záškoláctví bývají vymezovány např. takto (Kyriacou, 2005):

Pravé záškoláctví

Tímto pojmem je označován druh záškoláctví v případě, že žák nedochází na výuku do školy a rodiče netuší, že tomu tak není.

Záškoláctví s vědomím rodičů

Rodiče jsou srozuměni s tím, že žák nechodí do školy, jeho absenci jsou ochotni omlouvat, přestože ví, že k tomu nemá jejich dítě žádný pádný důvod. Dokonce ho i k ní sami nabádají. Na této formě záškoláctví se podílí různé typy rodičů. Nelze tedy jasně vymezit jeden určitý typ, který bude mít pravděpodobně sklon k podporování záškoláctví u svého dítěte.

Záškoláctví s klamáním rodičů

Rodiče omluví své dítě z docházky ve škole ze zdravotních důvodů, na základě tvrzení dítěte o nevolnosti. Některým rodičům stačí pro napsání omluvenky jen to, že dítě prohlásí, že mu není úplně dobře. Tuto kategorii je někdy těžké odlišit od záškoláctví s vědomím rodičů.

Útěky ze školy

Jde o velmi častý typ záškoláctví, kdy se žák ráno do školy dostaví, ale v průběhu vyučování odejde, někdy zůstává v prostorách školy mimo třídu. Tento typ záškoláctví je nazýván „interní“.

Odmítání školy

Žák odmítá docházet do školy z důvodu psychické poruchy, zejména se toto stává např. ze strachu z nezvládnutí látky, šikany, deprese, školní fobie atp. Je nutné posouzení odborníkem z psychologie či psychiatrie s následnou terapií, která by měla vést ke zlepšení celkového psychického stavu.

3.3 Příčiny záškoláctví a doporučení jak jim předcházet

Záškoláctví je projevem asociálního chování, jedná se tedy o poruchu chování únikového typu vyvolanou různými příčinami. Má dvě základní formy:

- impulsivní - dítě předem neplánuje, že nepůjde do školy, nebo
- účelové a plánované - žák předem plánuje odchod ze školy pod různými záminkami (Kyriacu, 2003).

U záškoláků je potřeba rozlišovat o jaký konkrétní typ se jedná. Ukazatelem pro analýzu záškoláctví na škole je vedení docházky. Ne vždy je ale docházka zaznamenávána poctivě. Z vlastní zkušenosti vím, že učitelé ne vždy po příchodu do třídy zapsali, kdo chybí. Většinou se dávala určitá tolerance k příchodu do školy a také se třeba stávalo, že zapsaný žák v třídě byl ze záznamu nakonec vymazán (například ve chvíli, kdy došlo k objasnění situace a škola ani rodiče uznali za vhodné, že to byla ojedinělá situace, která se již nebude opakovat).

Důvodem k záškoláctví může být negativní vztah ke škole. Jde o druh záškoláctví, kdy žák nemá kladný vztah ke škole, což je většinou spojeno se špatným prospěchem. Motivem odporu ke škole mohou být vysoké požadavky školy kladené na dítě, menší rozumové nadání žáka, ale naopak i mimořádné vědomosti a schopnosti, kdy se dítě ve škole nudí, nebo silná a neopodstatněná neurotizace dítěte, jejímž důsledkem je strach z nějakého vyučovacího předmětu a z jeho zkoušení, strach z nespravedlivého hodnocení nebo z osobnosti učitele, či tresty za nesplnění očekávaného výkonu učitelem i rodiči. Výzkumy ukazují, že záškoláctví má negativní dopady na studijní výsledky. Obecně platí, že u chronických záškoláků bychom našli horší studijní výsledky, než u žáků, kteří za školu nechodí.

Učitel by v rozsahu svého hodnocení měl brát v úvahu schopnosti žáka, míru jeho snažení a hledat kladné stránky, které by měl vyzdvihnout a pokud možno rozvíjet. Rodiče by se měli o prospěch svého dítěte zajímat a v případě, že se mu v některém předmětu nedaří, více se mu věnovat, případně zajistit doučování, aby společně co nejrychleji problém překonali.

Vážným důvodem záškoláctví bývá šikana a strach s ní spojený. Žák má obavu chodit do školy, bojí se spolužáků a v případě výskytu šikany někdy strach ústí až do psychické poruchy školní fobie. Vzhledem k takovým psychickým následkům je nutné šikanu řádně vyšetřit a realizovat taková opatření, aby se jí zabránilo a znovu k ní nedocházelo.

Příčina záškoláctví může být i nevhodně vybraný studijní obor, který může žáka k chození za školu motivovat. Výuka jej neuspokojuje, stává se nudná a nezajímavá a žák ztrácí motivaci docházet do školy. Těmto důvodům je třeba předcházet, a sice věnováním dostatečného času právě při výběru studijního směru. Často se totiž představy rodičů a jejich dítěte o nastávajícím povolání hodně odlišují. Rodiče by se tedy měli snažit společně s výchovným poradcem a dítětem nalézt obor, který bude pro potomka vhodný a bude jej bavit.

Mezi příčiny záškoláctví se velmi často řadí nevhodný způsob trávení volného času způsobený negativním vlivem vrstevníků v partě, kteří mají v době dospívání mnohdy větší vliv nežli rodiče. Žák raději tráví čas se svými kamarády v prostředí mimo školu, které je pro něj atraktivnější a zábavnější. Velkým nebezpečím je závislostní chování, které se projevuje zneužíváním drog, gamblerským či pitím alkoholu. Objevuje se i drobná delikvence, především drobné krádeže nebo grafity.

Rodinné prostředí má velký vliv na případné záškoláctví dítěte. Příčinou mohou být dysfunkční vztahy uvnitř rodiny, nevšímavost rodičů o dítě a jeho školní výsledky, ale i přemíra péče a nesplnitelné nároky, nesourodost rodičovské výchovy, přílišná přísnost, shovívavost, ale třeba i netečnost. Žák, který žije v nevyhovující rodinné atmosféře, ve strachu a stresu, snadno může v záškoláctví nalézt potřebný stimul. V případě, že rodiče řeší nějakou závažnou rodinnou situaci, měli by si uvědomit, že jejich dítě se do této situace dostalo nedobrovolně, a tak by na ně měli brát ohled. Bohužel, mnoho rodičů na toto zapomíná.

Příčiny záškoláctví bychom tedy mohli shrnout do těchto bodů (Bendl, 2011):

- vztahem k učiteli a ke spolužákům
- atmosférou rodinného prostředí

- různou mírou frustrace, která způsobuje, že jedinec má odmítavý postoj k určitým normám
- zdravotnímu stavu
- citovou zralostí
- působení společnosti (například příslušnost k určitým partám apod.)
- vlastnosti osobnosti
- postoje k hodnotám
- snaha na sebe upozornit
- ve vrozené agresivitě

3.4 Prevence záškoláctví

Na základě výše uvedených skutečností je vždy potřebné najít pravý důvod záškoláctví, proč se žák k němu uchyluje a poté pracovat na jeho odstranění. Důležité je získat rodiče žáka ke spolupráci se školou, nikoli k boji mezi školou a žákem. Někdy se stává, že rodiče stojí proti škole, aniž si při tom uvědomují, že ubližují především svému dítěti. Doporučena je spolupráce s výchovným poradcem, který po poradě s rodiči, může žáka doporučit k vyšetření do pedagogicko-psychologické poradny, která vyhodnotí danou situaci a následně doporučit jaký má být další postup.

Primární prevence

V rámci primární prevence jako zamezení sociálně patologického jevu záškoláctví se řídí ředitelé škol metodickým pokynem MŠMT č. j.: 10 194/2002-14 o jednotném postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví. Prevencí záškoláctví se na školách zabývá třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik. Dále je prevence řešena spolu s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka. Součástí prevence je: pravidelné zpracovávání dokumentace o absenci žáků, součinnost se zákonnými zástupci, analýza příčin záškoláctví žáků včetně přijetí příslušných opatření, výchovné pohovory s žáky, spolupráce se školním psychologem a institucemi

pedagogicko-psychologického poradenství, svolávání výchovných komisí ve škole a spolupráce s orgány sociálně-právní ochrany dětí apod. Efektivní prevencí je především podíl na utváření programů pro aktivní a zdravý způsob života dětí (podpora žáků v mimoškolních aktivitách - ve střediscích volného času, DDM, sportovních oddílech atd.). Vytváření vstřícné, angažované a komunikativní atmosféry ve škole a v rodině. Zajištění informačního servisu pro učitele, žáky i rodiče v rámci programů primární prevence vykonávané různými občanskými sdruženími nebo Pedagogicko-psychologickou poradnou, využívání pediatrů, terapeutů, Speciálních pedagogických center v prevenci záškoláctví.

Sekundární prevence

Sekundární prevenci v době, kdy se problém již objevil, zabezpečují nejvíce terapeutičtí pracovníci SVP, sociální pracovnice OPD, psychiatrické ambulance, Policie ČR, v extrémních případech diagnostické ústavy nebo výchovné ústavy pro děti a mládež a další občanská sdružení, která se zabývají pomocí dětem v krizi.

Terciální prevence

Terciální prevence je zajišťována programy na podporu dalšího výskytu školního absentérství, zvláště v SVP (terapie), DDÚ, DÚM (programy v dětských diagnostických ústavech nebo diagnostických ústavech pro mládež, popř. výchovných ústavech), podporou tvůrčím způsobem tráveného času (občanská sdružení a jejich akreditované preventivní programy), normalizace školního a rodinného prostředí (psychologická a sociální pomoc, OPD, lékař).

4. Legislativní rámec

Povinnost účastnit se vyučování vystihují i dokumenty vydávané Ministerstvem školství a tělovýchovy České republiky, níže uveden jejich výběr.

Školní docházka je upravována v zákoně č. 561/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, ze dne 24. 9. 2004 s platností od 1. 1. 2005.

4.1 Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanovuje podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob při vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství.

Dále upravuje povinnosti žáků, studentů a zákonných zástupců dětí a nezletilých žáků. Řeší povinnou školní docházku, která je však uzákoněna pouze u základní školy. Specifikuje například povinnou školní docházku, dodržování školního a vnitřního řádu, školních předpisů a pokynů. Ukládá žákům povinnost dokládání důvodů jejich nepřítomnosti ve vyučování v souladu se školním řádem.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy sice vydalo metodický pokyn k problematice záškoláctví, ale v praxi schází jednoznačné určení hranice co omluvit a co ne. Legislativně je dáno *„Zákonný zástupce žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku nepřítomnosti žáka. Podmínky pro uvolňování žáka z vyučování a omlouvání neúčasti žáka ve vyučování stanoví školní řád.“* (Školský zákon 561/2004 Sb. § 50) Není ale právně stanoveno, že o omluvení či neomluvení absence rozhoduje třídní učitel ani doba, do kdy po skončení absence jí má žák povinnost řádně omluvit. Školy toto řeší nařízením ve školním řádu, a to do 2 dnů, ale ani po této lhůtě není právní možnost absenci označit jako neomluvenou. Lze pouze využít jako postih kárné opatření

za neplnění povinností vyplývajících ze školního řádu. V případě omlouvání absence u zletilých žáků je problém i v tom, že si nepřítomnost omlouvají sami a rodiče se většinou přestupky dozvídají, až když jsou řešeny na úrovni výchovných poradců. Proto je potřeba záškoláctví předcházet, než poté nastalé situace složitě řešit.

4.2 Metodický pokyn č. j. 10 194/2002-14

Metodický pokyn napomáhá jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví byl vydán Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a byl vytvořen s ohledem na stále stoupající počet záškoláctví na základních i středních školách. Tento metodický pokyn má ale pouze doporučující charakter a MŠMT navrhuje, aby jej školy zapracovaly do svého interního školního řádu.

Metodický pokyn stanovuje následující doporučené podmínky při omlouvání nepřítomnosti žáka:

- Nepřítomnost žáka ve škole omlouvá zákonný zástupce nezletilého žáka nebo zletilý žák sám.
- Školy mohou, pokud to považují za nezbytné, vyžadovat potvrzení o nemoci žáka vystavené lékařem pouze v případě nepřítomnosti, která přesáhne tři dny školního vyučování.
- Nepřítomnost žáka ve škole, která předchází návštěvě žáka u lékaře, bude omlouvána zákonným zástupcem nezletilého žáka.
- Ve výjimečných případech (v případě častých absencí nasvědčujících zanedbávání školní docházky) mohou školy požadovat potvrzení o nemoci žáka i v případě kratších absencí.
- Školy a zdravotnická zařízení, tedy i praktičtí lékaři pro děti a dorost, jsou v souladu s § 10 odst. 4 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, povinni oznamovat orgánu sociálně-právní ochrany dětí skutečnosti nasvědčující tomu, že se v konkrétních případech jedná o děti, na něž se sociálně-právní ochrana zaměřuje (o děti, které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku; o děti, jejichž rodiče neplní povinnosti

plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo tato práva nevykonávají či jich zneužívají apod.).

4.3 Rámcový vzdělávací program a Školní vzdělávací program

V roce 2004 došlo Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ke schválení nových principů ke vzdělávání žáků ve věku od 3 do 19 let. Došlo ke změně kurikulárních dokumentů, které jsou vytvářeny na dvou úrovních, na státní a školní úrovni.

Národní program vzdělávání dělí vzdělávání na celek a rámcové programy, které dále vymezují jednotlivé rámce závazného charakteru pro jednotlivé stupně vzdělávání. Školní úroveň je pak závislá na každé jednotlivé škole, která si zpracovává svůj Školní vzdělávací program, na jehož základě je realizována výuka.

Školní vzdělávací program dané školy vytváří sami učitelé v prostředí, které znají, v oboru, kterému rozumí a samozřejmě řeší potřeby, schopnosti a um svých žáků. Na této platformě pak mohou přesně určit, co a v jakém rozsahu je potřeba u žáků rozvíjet. Tím mohou lépe uskutečňovat provázanost jednotlivých mezipředmětových vztahů.

II. EMPIRICKÁ ČÁST

5. Charakteristika empirického šetření

5.1 Výzkumný cíl, výzkumné otázky, hypotézy, použité metody

Hlavními cíli empirického šetření bylo zjištění hlavních příčin dopouštění se záškoláctví v prostředí středních škol a porovnání míry jejich výskytu mezi žáky na Střední průmyslové škole stavební a Střední odborné škole elektrotechnické v západočeském kraji.

K výběru těchto typů škol mě inspiroval fakt, že zvolený studijní obor Specializace v pedagogice, který jsem se rozhodl na MÚVS ČVUT studovat, byl určený pro absolventy technických oborů středních škol s maturitou (strojní, elektrotechnické, stavební a další technické a související obory) a také to, že maturitní zkoušku jsem úspěšně složil právě na tomto typu škola závěrečnou zkouškou jsem úspěšně absolvoval na Vyšší odborné škole a Střední odborné škole elektrotechnické. Mám tedy osobní zkušenosti se studiem na tomto typu škol.

Jako cíl jsem si stanovil zjištění, do jaké míry, jak často a z jakých důvodů chodí žáci daných škol za školu. Právě analýzu motivace považuje odborná literatura za základ vzhledu do problematiky středoškolského záškoláctví. Proto mě také zajímalo širší sociální zázemí žáků a jeho případný vliv na zkoumaný jev.

V empirickém šetření jsem zvolil metodu dotazníku, jako nejčastěji užívanou metodu pedagogického výzkumu. Na mnou koncipovaný dotazník odpovídali vybraní respondenti písemně.

V dotazníku jsou použity převážně položky s nabídnutými odpověďmi. Dotazník byl sestaven z 10 otázek, z toho 7 uzavřených, 2 polouzavřených a 1 otevřená. Otázky byly sestavovány tak, aby byly srozumitelné pro cílovou skupinu, tedy pro žáky středních škol, což jsem si ověřil v předvýzkumu, kdy jsem dotazník nechal vyplnit nejprve dvěma respondentům. Celkem bylo rozdáno 300 dotazníků, z čehož se vrátilo 270 dotazníků. Celkem 150 dotazníků bylo rozdáno do tříd první zkoumané školy, z čehož se vrátily všechny vyplněné, dalších 150 dotazníků bylo rozdáno žákům druhé zkoumané školy, z čehož se vrátilo 40 nevyplněných, nebo neúplně vyplněných, jež

byly vyřazeny. V úvodu dotazníku jsem seznámil respondenty s důvodem, proč je šetření prováděno, dotazování proběhlo anonymně, respondenti pouze uvedli pohlaví, věk, školu a ročník, který právě studují. Závěrečnou část dotazníku tvořilo poděkování za čas, který žáci věnovali vyplnění dotazníku. Sestavování výzkumných otázek jsem směřoval podle hypotéz, které jsou uvedeny v následujícím oddíle.

5.2 Stanovení hypotéz

Před vytvořením dotazníku jsem si zformuloval hypotézy, k nimž jsem postupně přiřazoval jednotlivé položky dotazníku. Hypotézy byly vytvořeny podle dat a informací získaných z teoretické části. Hypotéza se dá chápat jako jádro kvantitativně orientovaných výzkumů. Žádné výzkumné řešení nemůže hypotézu jednoznačně dokázat, většinou jen zdůvodňuje její přijatelnost. (Chráska, 2007).

I. Hypotéza

Plnoletí studující vyšších ročníků chodí častěji za školu než nepplnoletí studenti.

Dotazování studenti, kteří již dosáhli plnoletosti, mají možnost se omlouvat z vyučovacích hodin sami. Proto předpokládám, že mají více možností, jak se vyhnout vyučování ve srovnání s mladšími, nepplnoletými studujícími. Ve třetích a zejména ve čtvrtých ročnících mládež prochází adolescentním obdobím, kdy se mění osobnost a jedinec zkouší experimentovat a nalézat nové zkušenosti. Objevuje se vzdor proti autoritě učitele a rodiče. K této hypotéze se váží otázky dotazníku č. 2, 3 a 6.

II. Hypotéza

Studující z neúplné rodiny chodí za školu častěji než studující pocházející z úplné rodiny.

To, že je rodina neúplná (ať již jde o rozvod rodičů, nový partner(ka) nebo ztráta člena rodiny), nebo rodiče nemají přehled o tom, kde a jak jejich dítě tráví čas, může být příčinou vzniku záškoláctví. Tuto hypotézu řeší otázky č. 2, 7, 8, 9 a 10.

III. Hypotéza

Nejčastější motivací studujícího jít za školu je strach z avizované písemné práce nebo z ústního zkoušení.

Pokud žák zná datum písemné práce, nebo je jeden z mála, který ještě nebyl ústně zkoušen, může to být důvod, v případě jeho nepřipravenosti, jít za školu a vyhnout se tak špatné známce. K této hypotéze se vztahují otázky č. 4 a 5.

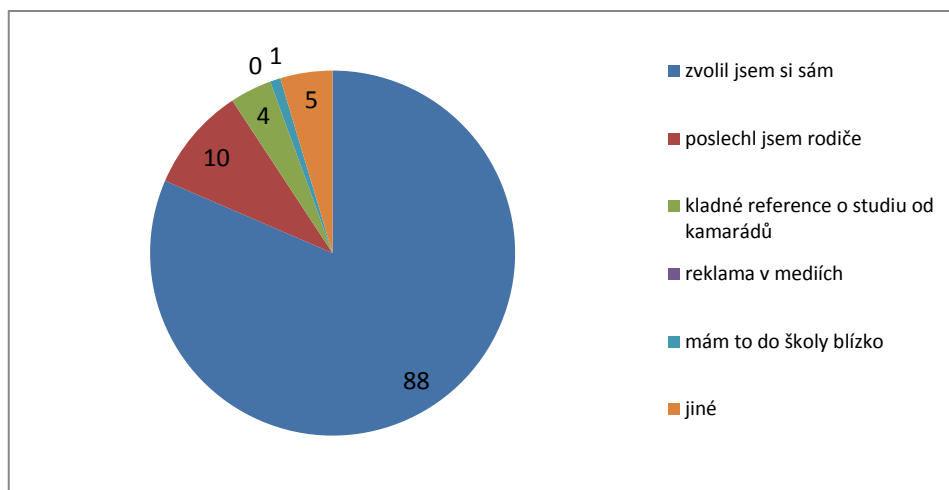
5.3 Charakteristika zkoumaného souboru

První ze sledovaných středních škol je Střední průmyslová škola stavební, která vychovává absolventy s odborným i všeobecným rozhledem ve čtyřletých denních studijních oborech – Stavebnictví, Technické lyceum a Geodézie a katastr nemovitostí, zakončených maturitní zkouškou. Škola usiluje o komplexní vzdělávání žáků tak, aby dokázali samostatně a zodpovědně řešit úkoly, zvládli práci v týmu, využívali výpočetní techniku, komunikovali v cizím jazyce a po absolvování školy se uplatnili v praxi, příp. pokračovali ve studiu na vysoké škole.

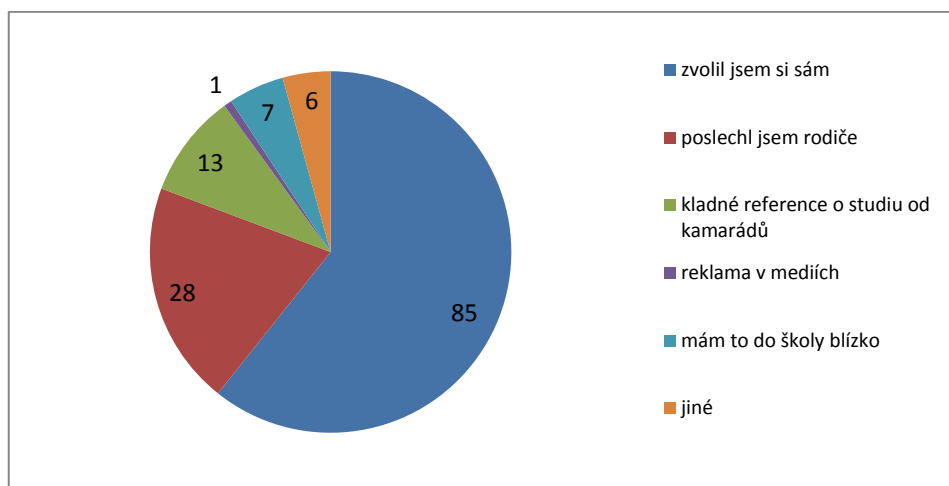
Druhou ze sledovaných škol je Vyšší odborná škola a Střední odborná škola elektrotechnická, která vychovává absolventy ve čtyřletých denních studijních oborech – Elektrotechnika, Technické lyceum a Informační technologie, zakončených maturitních zkouškou. Absolventi studijního oboru Elektrotechnika se uplatní hlavně ve středních technickohospodářských funkcích, zejména v konstrukčních, technologických a projekčních činnostech elektrotechnického charakteru, Mohou se uplatnit i jako projektanti, energetici a při řízení provozu v elektrotechnických i jiných podnicích.

5.4 Vyhodnocení empirického šetření

Otázka č. 1 – Co bylo kritériem volby pro studium na této škole?

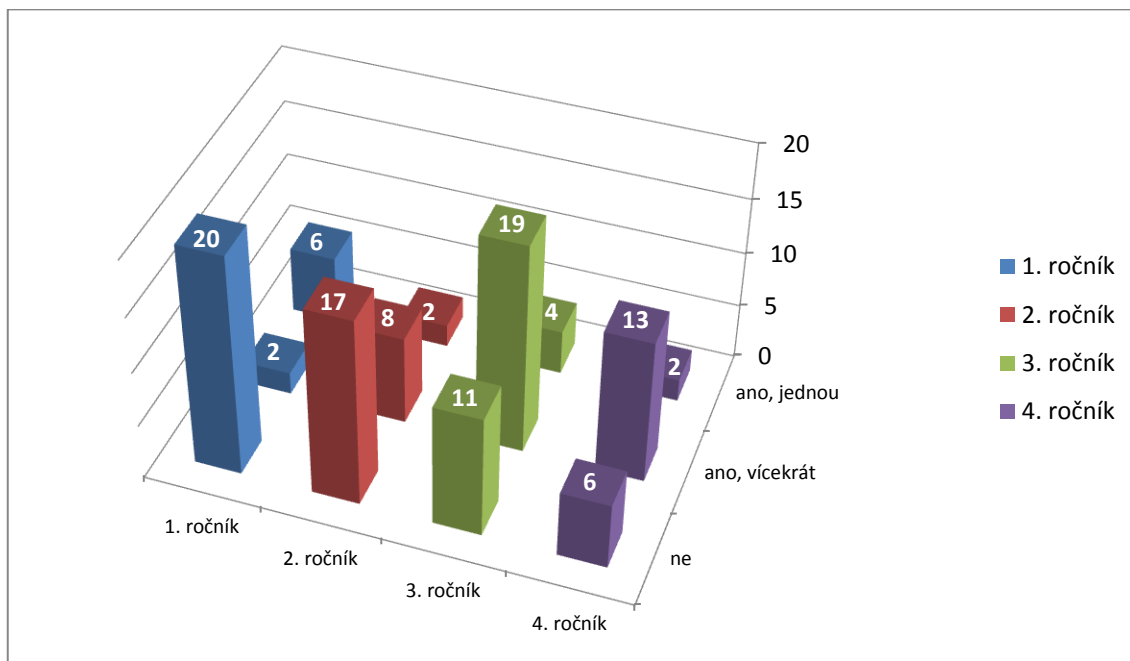
Graf č. 1.1 - SPŠS

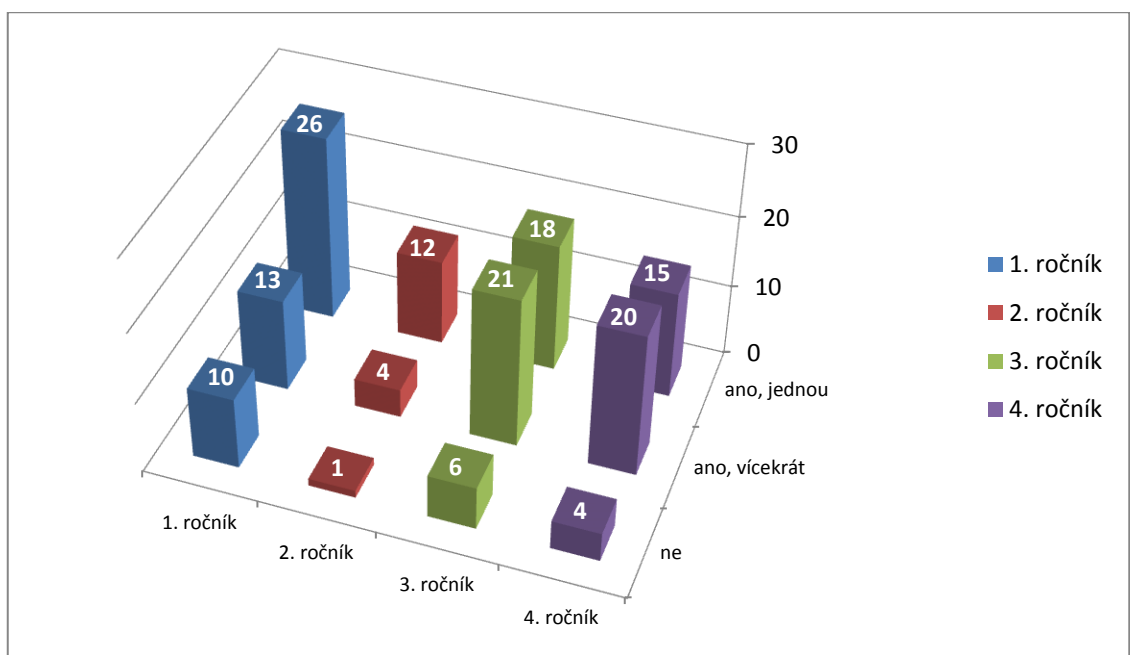
Graf č. 1.2 - SOŠE

V první otázce jsem zjišťoval, co vedlo oslovené respondenty k výběru studované školy. Z obou grafů je zřejmé, že většina žáků SPŠS a SOŠE se rozhodlo studovat na základě samostatné volby a větší část žáků dala i na rady svých rodičů. Žáci v této otázce i přes požadavek zakroužkování pouze jedné zvolené odpovědi, volili i více odpovědí, což vnímám jako více důvodů, jimiž se žáci řídili. Na SPŠS se našli 2 žáci, na SOŠE jich takto odpovídalo 10. Mezi jiná kritéria žáci SPŠS např. uváděli: nevěděl jsem kam jít, nedokázal jsem si vybrat, nebo rozhodnutí na poslední chvíli. Žáci SOŠE pro změnu uvedli: dobré vyhlídky do budoucna, zájem o elektrotechniku, dobré jméno školy, nebo doporučení školní psycholožky.

Otázka č. 2 – Byl jsi ty sám někdy za školou?

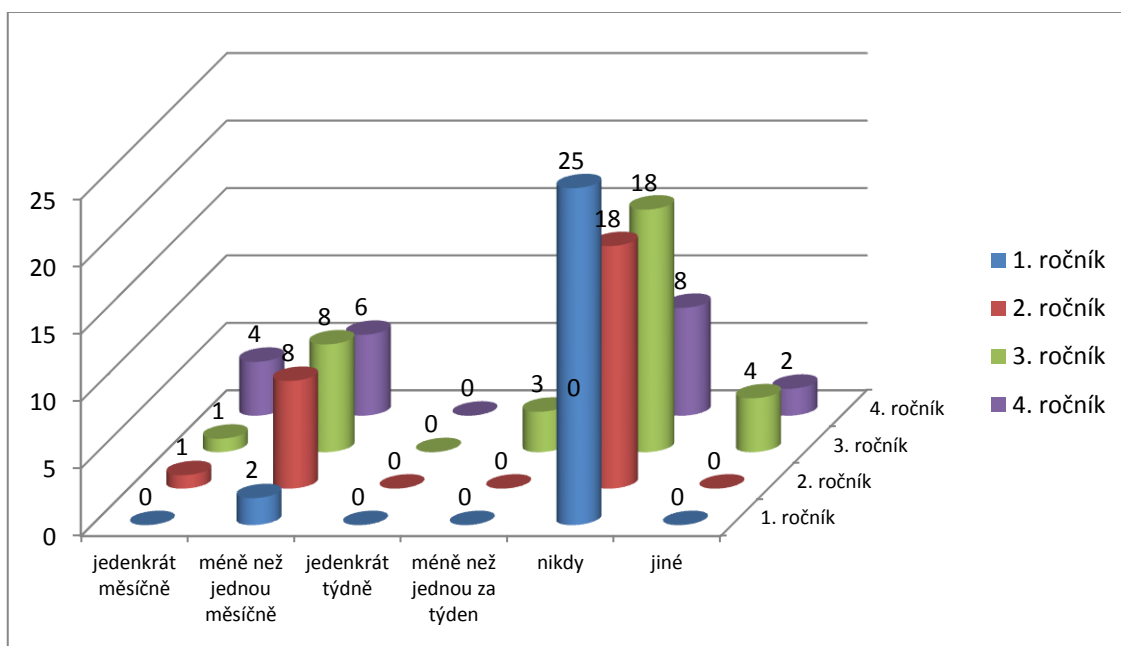
Graf č. 2.1 – SPŠS

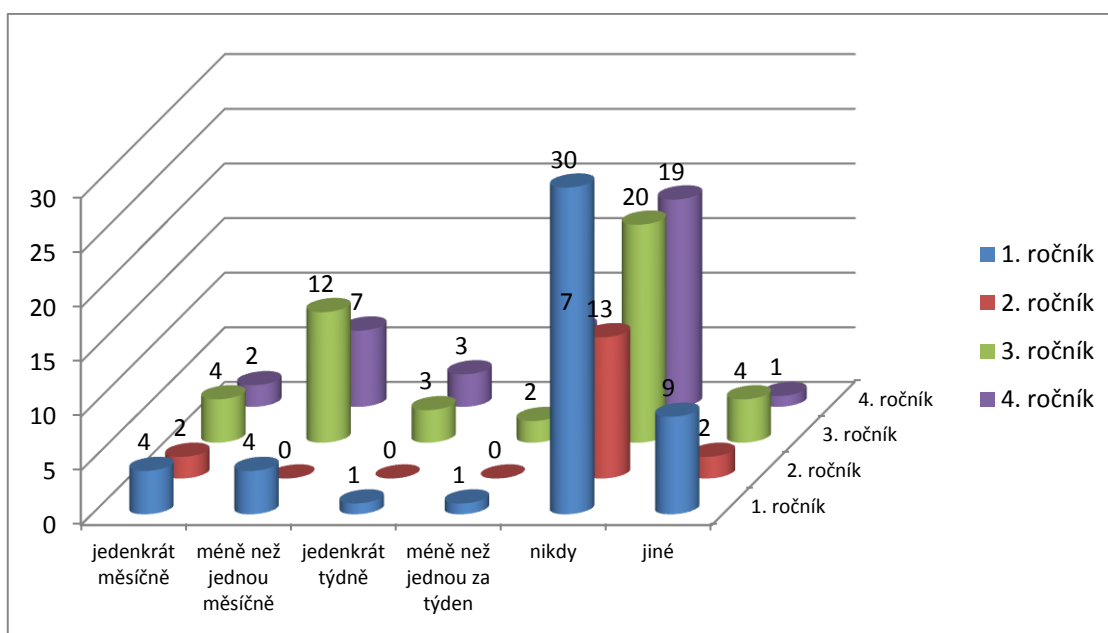
Graf č. 2.2 – SOŠE

Odpovědi žáků nepřekvapily, neboť jsem předpokládal, že ve třetích a čtvrtých ročnících bude více žáků, kteří chodí za školu, než žáků v prvních a druhých ročnících. Pouze mě překvapily odpovědi žáků 1. ročníku SOŠE, kteří již byli alespoň jednou za školou.

Otázka č. 3 – Jaká je frekvence tvého chození za školu?

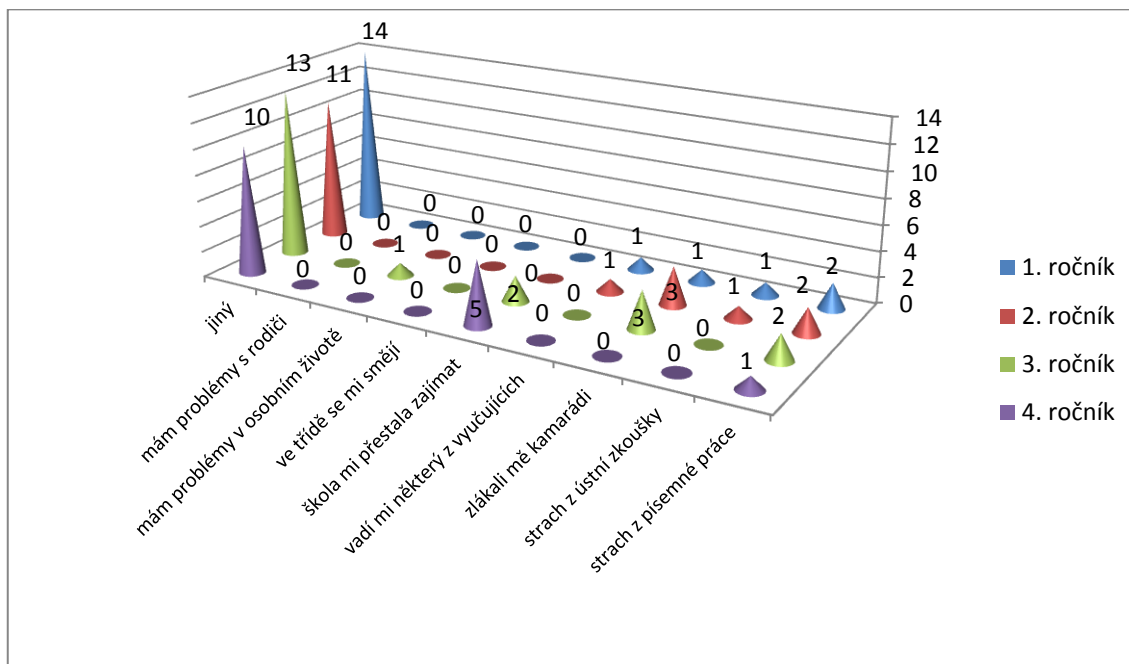
Graf č. 3.1 – SPŠS

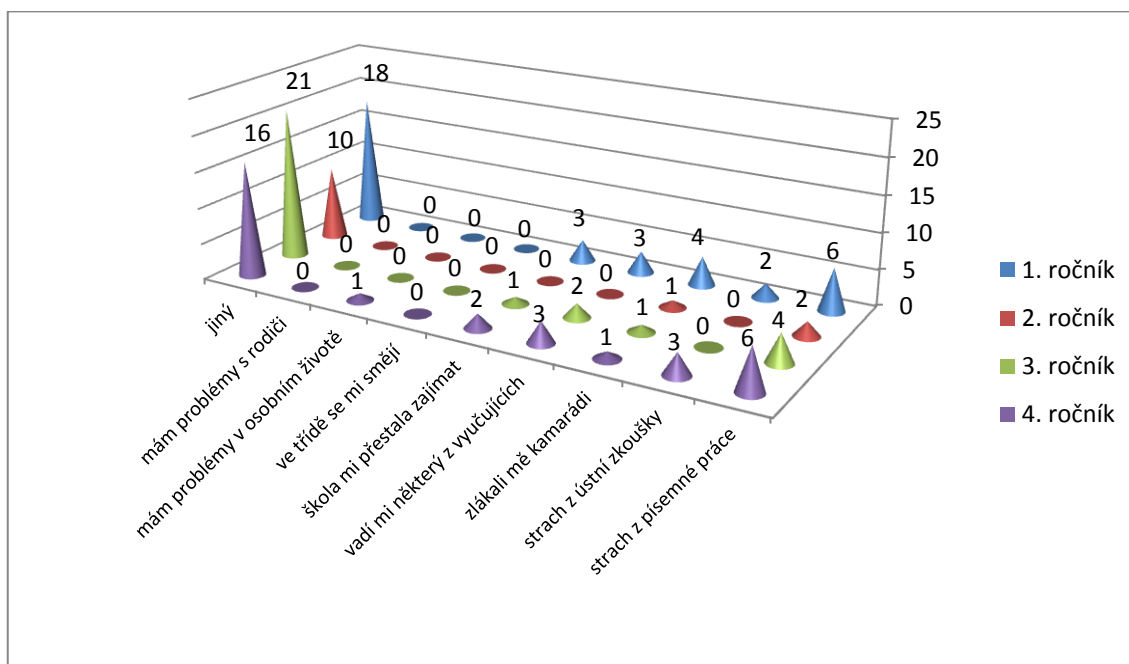
Graf č. 3.2 – SOŠE

Když vyřadím odpovědi žáků, kteří uvedli, že za školu nechodí, tak nejvíce žáků SPŠS i SOŠE jde za školu méně než jednou měsíčně. Mezi odpověďmi jiné frekvence žáci SPŠS např. ještě uváděli: jednou za rok, jednou za půl roku nebo nejradši bych šla, když máme CADy (rýsování na PC).

Otázka č. 4 – Jaký byl tvůj důvod k záškoláctví?

Graf č. 4.1 – SPŠS

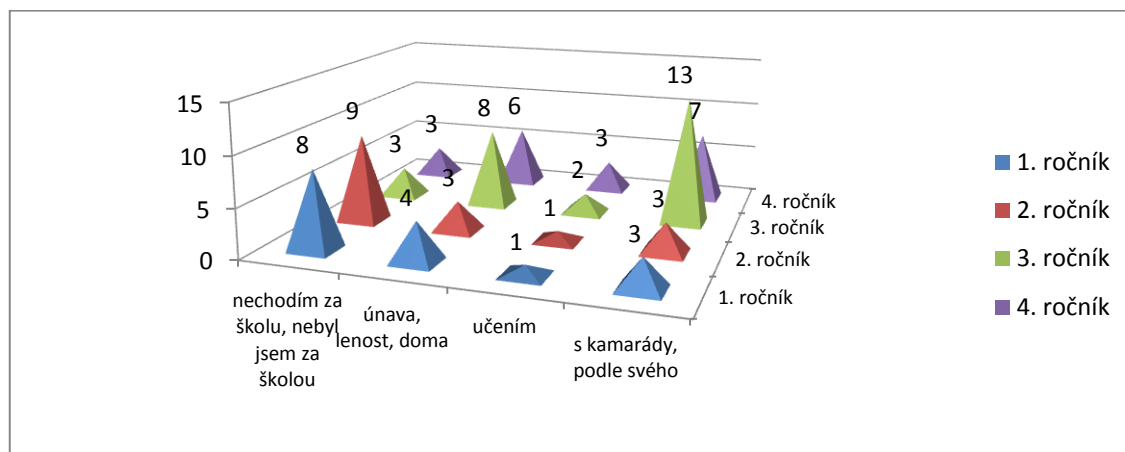
Graf č. 4.2 – SOŠE

Z grafu jasně vyplývá, že naprosté většině dotazovaných nevyhovovaly nabízené odpovědi, a tak raději volili svoje vlastní. Jako nejčastější a opakované odpovědi žáci SPŠS uváděli: nemám důvod, nebyl jsem za školou, únava/lenost nebo nedodělaný výkres/učím se. Mezi nejčastější a opakované odpovědi žáků SOŠE patřily: žádný důvod, nechodím za školou, nebo nechtělo se mi.

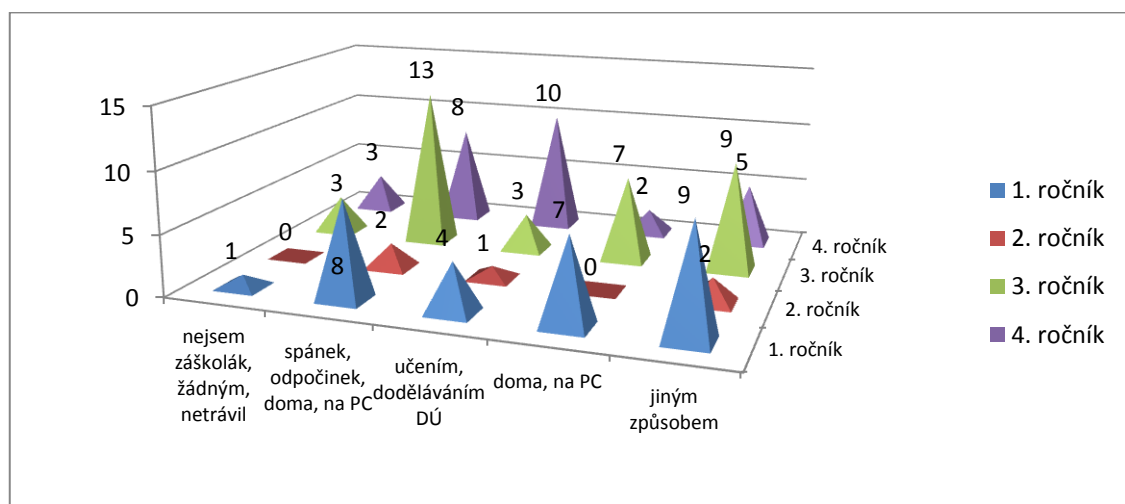
Velmi malá část žáků SPŠS chodí za školu buď ze strachu z písemného zkoušení, pod vlivem kamarádů, nebo je přestala zajímat škola. Obdobné je to i u odpovědí žáků SOŠE, kde žáci kromě třech již zmíněných odpovědí ještě volili jako důvod nesympatií k vyučujícímu.

Žáci i v této otázce volili více odpovědí. Na SPŠS se našlo 12 žáků, na SOŠE jich takto odpovídalo 15. Žádnou odpověď nevyplnilo 24 žáků ze SPŠS a 25 žáků ze SOŠE.

Otázka č. 5 – Jakým způsobem jsi trávil svůj čas za školou?

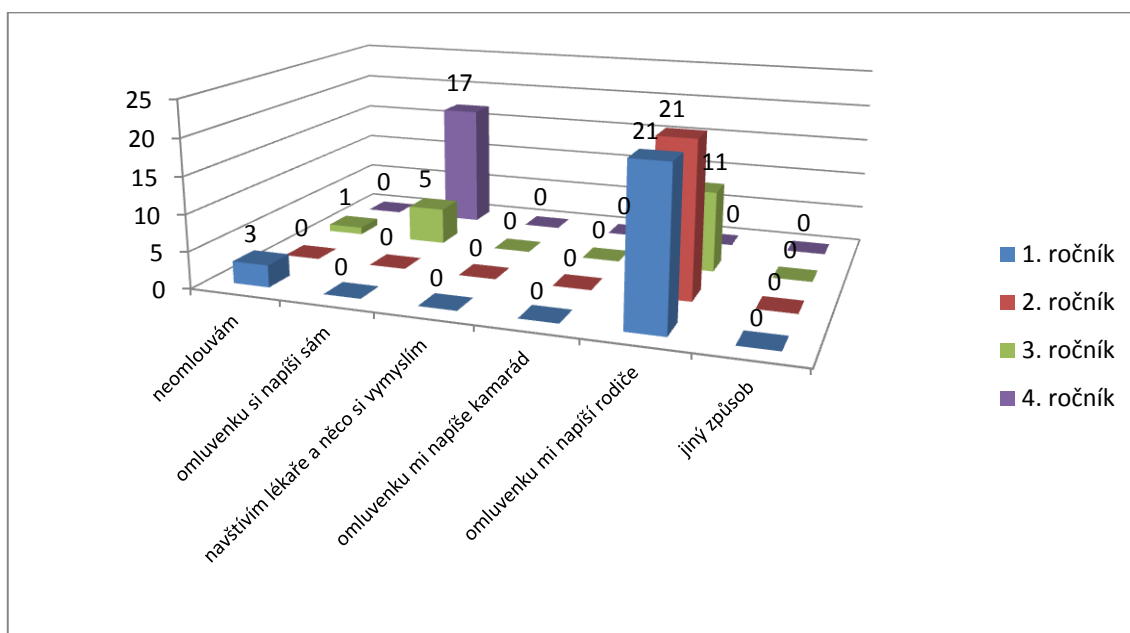
Graf č. 5.1 – SPŠS

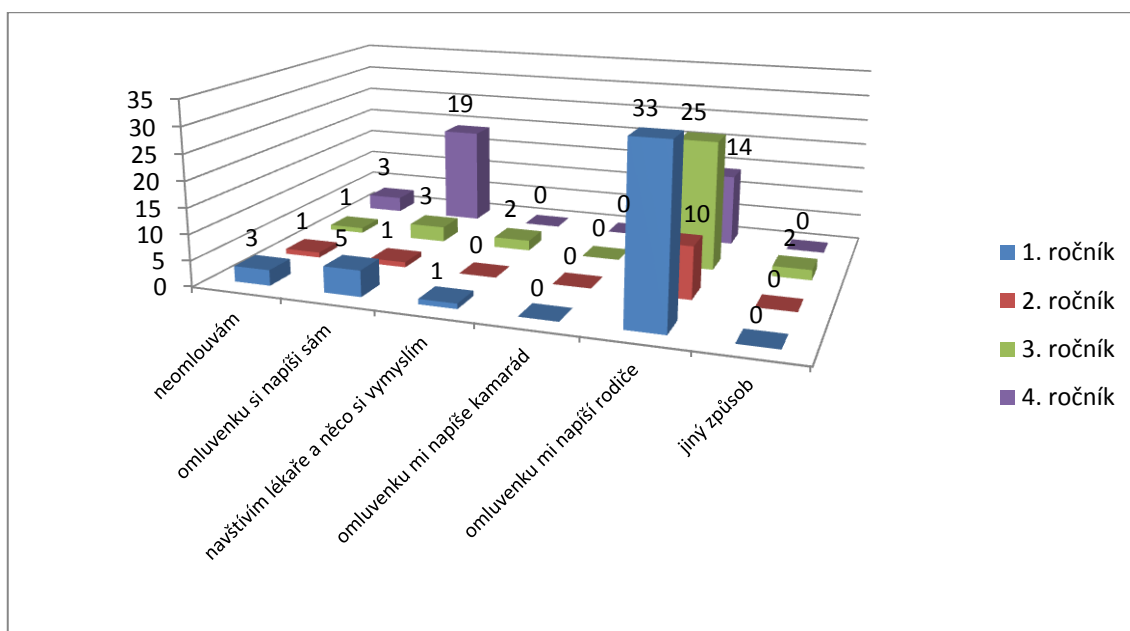
Graf č. 5.2 – SOŠE

Tato otevřená otázka měla žáky motivovat k odpovědím z vlastních prožitků a zkušeností. V grafech jsou uvedeny nejčastější opakované obdobné odpovědi dotazovaných žáků. Zhruba třetina žáků z obou škol nevedla žádnou odpověď.

Otázka č. 6 – Jak si omlouváš svoji školní absenci?

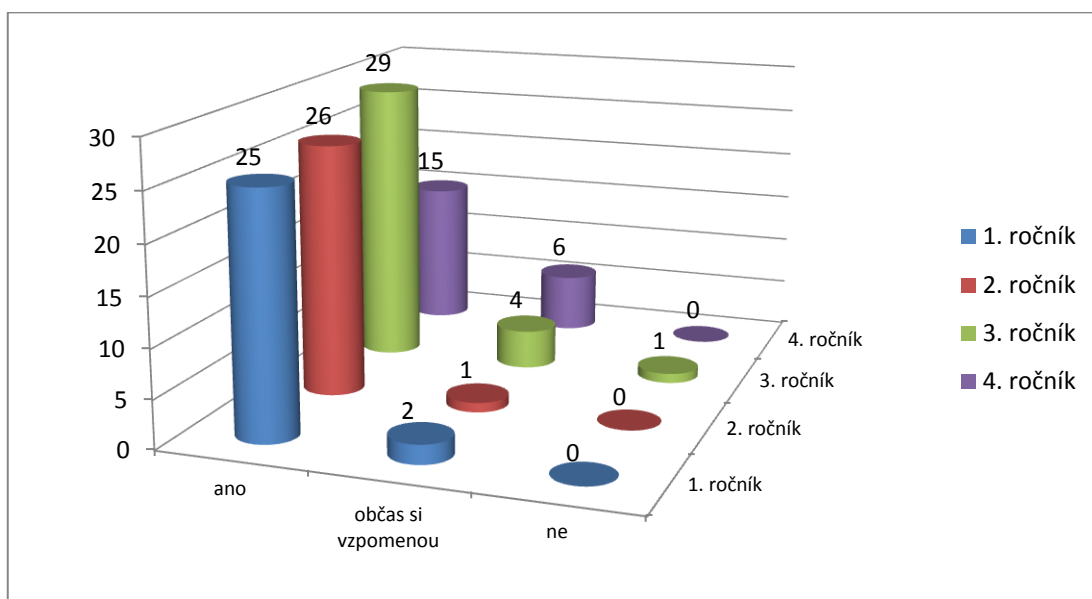
Graf č. 6.1 – SPŠS

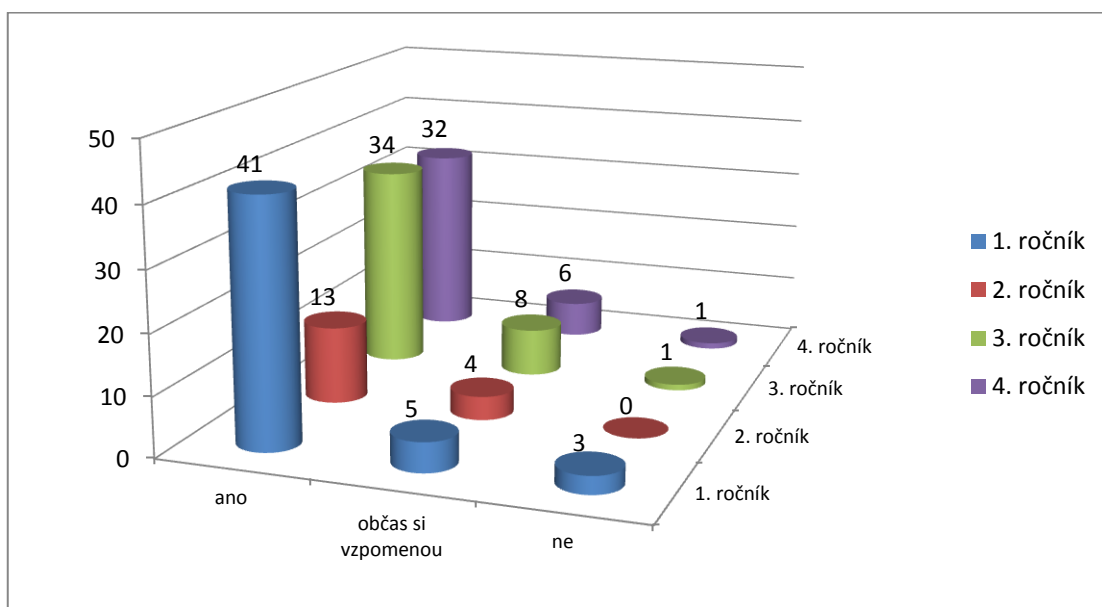
Graf č. 6.2 – SOŠE

Jak nám ukazují získané hodnoty, především žákům v prvních a druhých ročnících obou zkoumaných škol napíše omluvenku rodiče. Ve třetích a zejména čtvrtých ročnících obou škol si již žáci omluvenku píší sami. Žáci opět volili i více odpovědí. Na SPŠS se našlo 10 žáků, na SOŠE jich takto odpovídalo 7. Žádnou odpověď nevyplnilo 8 žáků ze SPŠS a 11 žáků ze SOŠE, že nechodí za školu odpověděli 2 žáci SPŠS a 8 žáků SOŠE, více odpovědí uvedlo 10 žáků SPŠS a 7 žáků SOŠE.

Otázka č. 7 – Zajímají se tvoji rodiče o tvé studium?

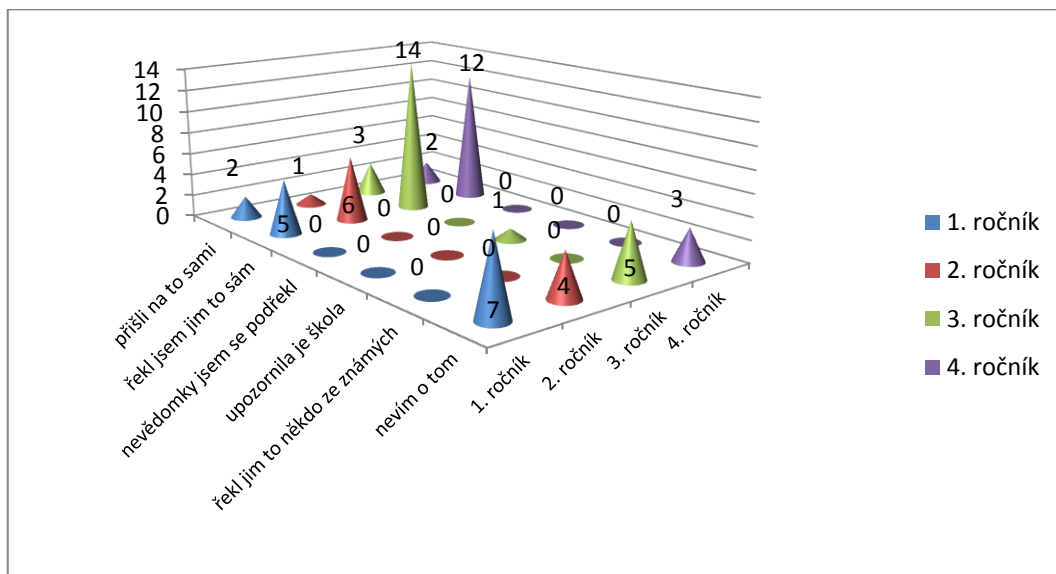
Graf č. 7.1 – SPŠS

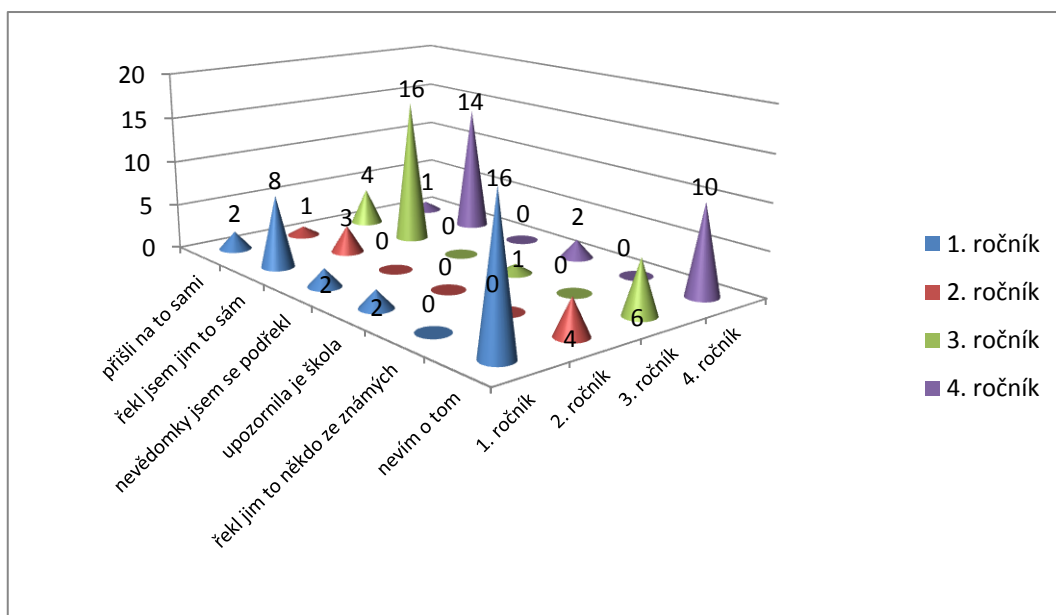
Graf č. 7.2 – SOŠE

Jak plyne z grafu, rodiče žáků SPŠS se zajímají o studium svého dítěte v 87 % dotazovaných. Občas se zajímá 12 % rodičů dotazovaných a zbytek se o studium svého potomka nezajímá. U rodičů žáků SOŠE není poměr rodičů zajímajících se o studium intenzivně a těch, kteří se zajímají občas tak výrazný, jako je tomu u SPŠS. 81% rodičů se zajímá o studium svých dětí, 16% se zajímá jen občas a 3% rodičů se o studium svého dítěte nezajímá. I u této otázky neodpověděl jeden žák 1. ročníku SPŠS a dva žáci 3. ročníku SOŠE.

Otázka č. 8 – Vědí rodiče o Tvém záškoláctví?

Graf č. 8.1 – SPŠS

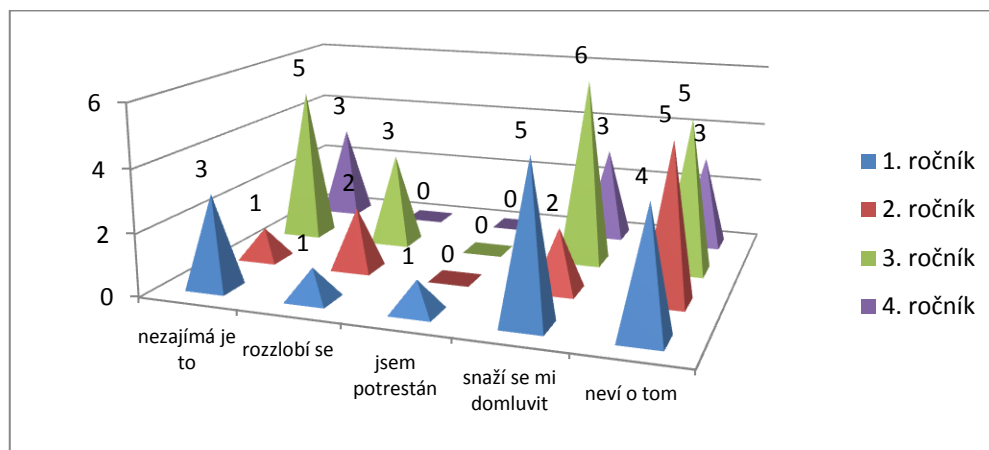

Graf č. 8.2 – SOŠE

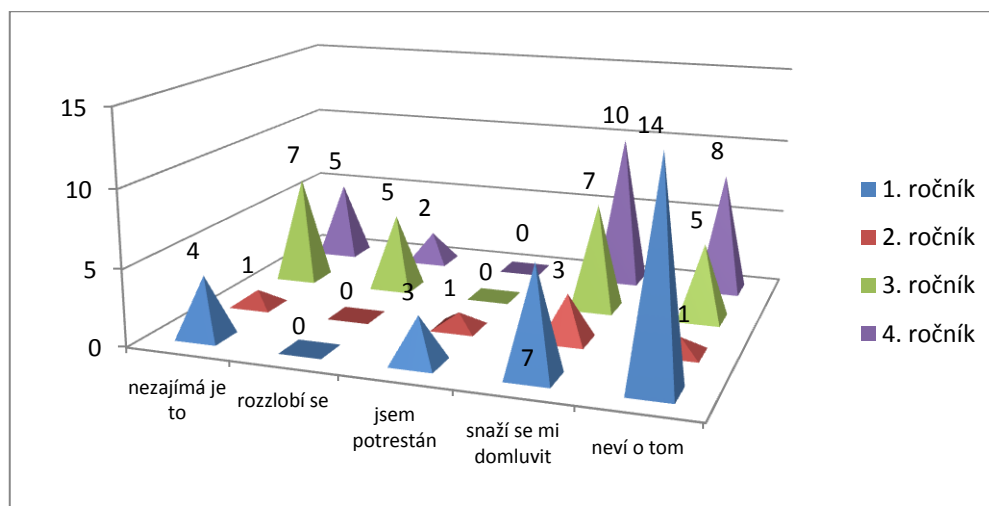
Na základě získaných informací jsem zjistil, že žáci prvních a druhých ročníků neví, zda jejich rodiče vědí o jejich záškoláctví. Někteří dokonce opravovali v dotazníku, že přímo rodiče o jejich záškoláctví nic nevědí, tudíž se jim tento negativní jev daří před rodiči úspěšně tajit. Naproti tomu žáci třetích a čtvrtých ročníků své záškoláctví před svými rodiči netají a sami se jim dokonce přiznali. Žáků, jejichž rodiče přišli na jejich záškoláctví sami, není rovněž málo, což svědčí o jejich zájmu a přehledu všech aktivit u svých dětí. Jak vyplývá z grafu, zbytek odpovědí tvoří jen malý zlomek ze zkoumaného vzorku. Na jednoho žáka SPŠS a pět žáků SOŠE upozornila rodiče škola, dva žáci SOŠE se doma

poděkeli, nikdo z dotazovaných žáků nevedl, že na jejich záškoláctví upozornil rodiče někdo ze známých rodiny. Žáci, kteří nechodí za školu, neodpověděli, což bylo 45 žáků SPŠS a 55 žáků SOŠE, dva žáci SOŠE zaškrtnli dvě odpovědi a jeden žák SOŠE uvedl, že se s rodiči nejdříve domluví, než jde za školu.

Otázka č. 9 – Jaká je reakce rodičů na tvé záškoláctví?

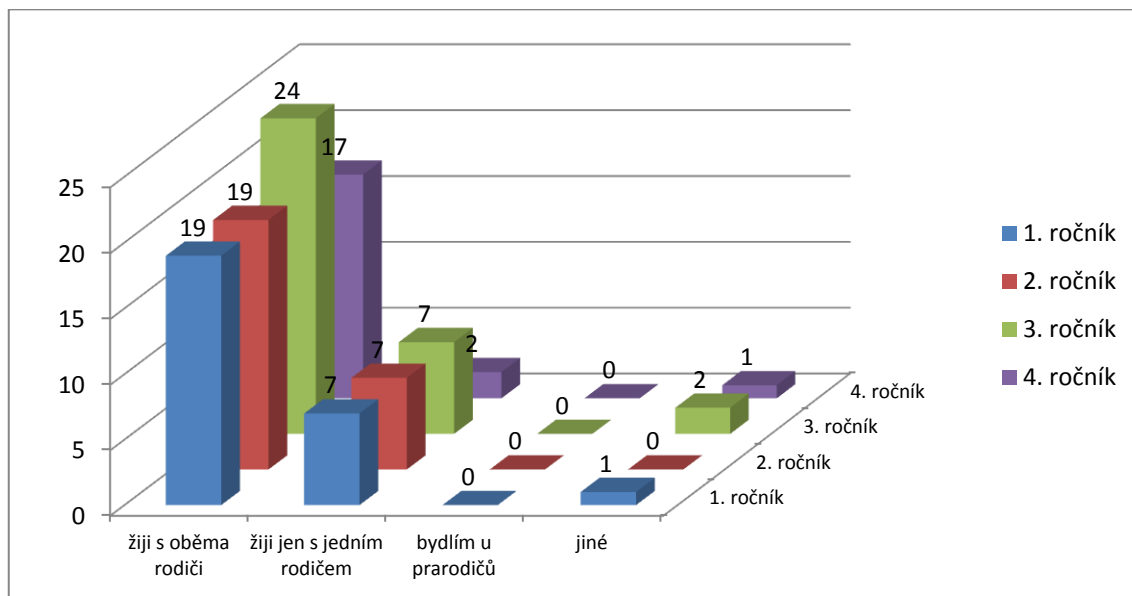
Graf č. 9.1 – SPŠS

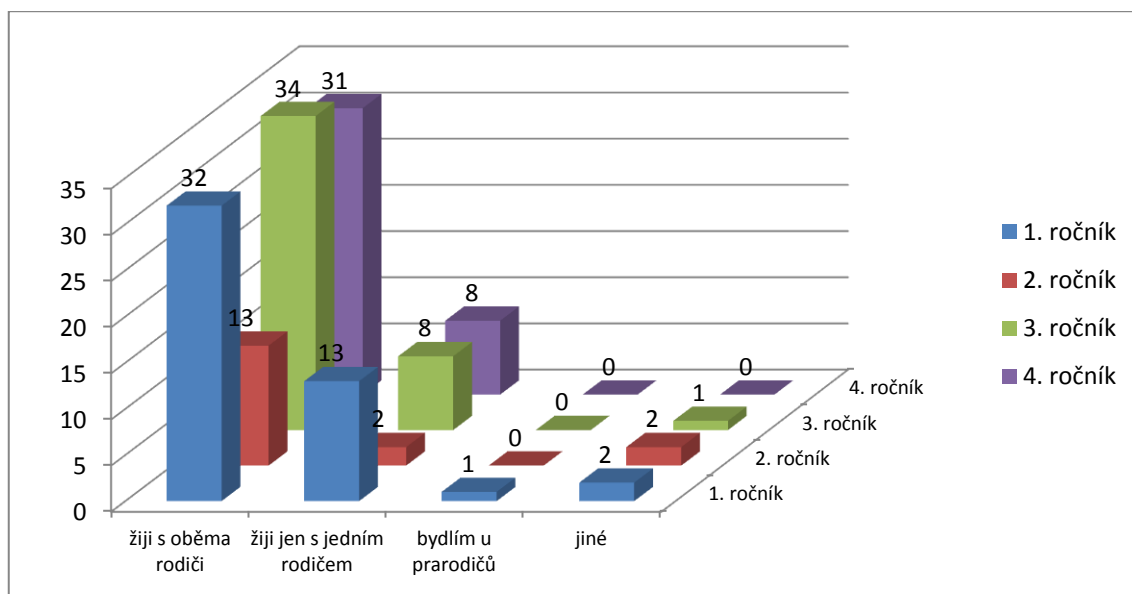
Graf č. 9.2 – SOŠE

Z tohoto grafu mi jasně vyplynulo, že téměř shodný počet rodičů žáků obou zkoumaných škol, se jim snaží domluvit nebo o tom vůbec neví. Tyto odpovědi byly nejčastější. Méně rodičů vůbec nezajímá, že jejich děti chodí za školu a jen velmi malá část rodičů žáků se rozzlobí nebo trestá svoje děti. 57 žáků SPŠS a 54 žáků SOŠE nevedlo žádnou odpověď, jeden žák SPŠS a 4 žáci SOŠE uvedli více odpovědí a 9 žáků SOŠE dopsalo, že nechodí za školu.

Otázka č. 10 – Tvé rodinné zázemí?

Graf č. 10.1 – SPŠS

Graf č. 10.2 – SOŠE

Zde se výzkumná sonda zaměřila na rodinné zázemí respondentů. Většina žáků žije s oběma rodiči nebo v menším zastoupení pouze s jedním rodičem. U prarodičů žije pouze jeden z oslovených respondentů, žák 1. ročníku SOŠE. Jako jiné zázemí označili žáci ve střídavé péči, jež byly po jednom v 1., 3. a 4. ročníku SPŠS a v 1. a 2. ročníku SOŠE a žáci, kteří žijí jen s matkou, jeden ve 3. ročníku SPŠS a po jednom v 1. a 2. ročníku SOŠE. Jeden žák 3. ročníku SOŠE dokonce uvedl, že žije sám. Bez odpovědi byly odevzdány 4 dotazníky ze SPŠS a 3 dotazníky ze SOŠE.

6. Hodnocení hypotéz a dotazníkového šetření

Na základě informací získaných z výsledků dotazníkového šetření byly první dvě hypotézy potvrzeny, třetí zamítnuta.

I. Hypotéza

Plnoletí studující vyšších ročníků chodí častěji za školu než neplnoletí studenti.

Dotazovaní studenti, kteří již dosáhli plnoletosti, mají možnost se omlouvat z vyučovacích hodin sami. Proto je předpoklad, že mají více možností, jak se vyhnout vyučování ve srovnání s mladšími, neplnoletými studujícími. Ve třetích a zejména ve čtvrtých ročnících mládež prochází adolescentním obdobím, kdy se mění osobnost a jedinec zkouší experimentovat a nalézat nové zkušenosti. Objevuje se vzdor proti autoritě učitele a rodiče. K této hypotéze se váží otázky dotazníku č. 2, 3 a 6.

Průzkum ukázal, že naprostá většina dotazovaných žáků 1. a 2. ročníku SPŠS skutečně za školu nechodí, naproti tomu žáci 1. a 2. ročníku SOŠE sice uvedli, že za školu rovněž nechodí, ale větší část se přiznala, že za školou přeci jen už jednou byla. U třetích a čtvrtých ročníků už se odpovědi shodovali u obou sledovaných škol, kde většina dotazovaných žáků uvedla, že za školu chodí opakovaně.

Z průzkumu bylo dále zjištěno, že 12,7% žáků SPŠS bylo alespoň jednou za školou, 38,2% bylo vícekrát a téměř polovina, tedy 49,1% nebyla ještě nikdy za školou. Naproti tomu téměř polovina dotazovaných žáků SOŠE, přesně 47,3% bylo alespoň jednou za školou, 38,7% bylo opakovaně a pouze 14,0% žáků nebylo nikdy za školou. Z toho vyplývá, že větší problém se záškoláky, kteří byli alespoň jednou za školou, je více na SOŠE, než na SPŠS. Nejčastější frekvencí těch žáků, kteří chodí za školu, je méně než jednou měsíčně. Odpověděli tak žáci 2., 3. a 4. ročníku SPŠS a 3. a 4. ročníku SOŠE.

Co se týká omlouvání školní absence, žákům 1. a 2. ročníku SPŠS omluvenku napíše rodiče, stejně jako žákům 1. a 3. ročníku SOŠE. Čtvrté ročníky obou sledovaných škol pak shodně v hojném počtu uvedly, že si omluvenku již píše sami.

Na základě výsledků dotazníku lze konstatovat, že hypotéza č. 1 se potvrdila.

II. Hypotéza

Většina rodičů žáků obou škol se zajímá o studijní výsledky svých dětí, blíže k chození za školou má studující žák bez zájmu rodičů o jeho prospěch.

Předpokladem je, že většina rodičů žáků z obou zkoumaných škol má zájem o studium svých dětí. Z doby, kdy jsem na obou školách studoval, vím, že mým rodičům i rodičům mých spolužáků záleželo na našem studiu. Na školy tohoto typu se v drtivé většině hlásí děti, které chtějí studovat a úspěšně dokončit studium, stejně jako jejich rodiče. Vždy se ve třídě najde nějaký ojedinělý případ žáka, který nedá na své rodiče, má je tzv. „na háku“, chodí více za školu, má problémy s prospěchem a většinou propadá, přechází na jiný typ školy, nebo předčasně ukončuje studium. Tuto hypotézu řeší otázky č. 7, 8 a 9.

Většina rodičů žáků z obou zkoumaných škol má zájem o jejich studium. Když se rodiče o své děti zajímají, žák nemá důvod chodit za školu, protože by mu na to rodiče přišli a byl by potrestán. Rodič, který se o studium svého dítěte nezajímá, vůbec neví, zda chodí za školu a tudíž s ním nemůže sjednat nápravné opatření.

Z výzkumu dále vyplynulo, že menší zájem mají rodiče u žáků SOŠE, kteří zároveň podle vyhodnocených odpovědí chodí i více za školu. Současně bylo zjištěno, že i více rodičů žáků SOŠE vůbec neví o záškoláctví svých dětí. Z průzkumu tedy vyplývá, že nezajem rodičů o studium svých dětí a s tím související nevědomost o jejich chození za školu, má vliv na jejich záškoláctví.

Z výsledků dotazníku plyne, že i druhá hypotéza se potvrdila.

III. Hypotéza

Nejčastější motivací studujícího jít za školu je strach z avizované písemné práce nebo z ústního zkoušení.

Pokud žák zná datum písemné práce, nebo je jeden z mála, který ještě nebyl ústně zkoušen, může to být důvod, v případě jeho nepřipravenosti, jít za školu a vyhnout se tak špatné známce. K této hypotéze se vztahují otázky č. 4 a 5.

Nejčastější motivací školáka jít za školu překvapivě nebyla snaha vyhnout se školním povinnostem, jako je písemná práce nebo ústní zkoušení, ale únava/lenost nebo nedodělaný

výkres, či učení na důležitější předmět u žáků SPŠS. Žáci SOŠE uvedli, že se jim prostě jen nechtělo do školy.

Velká většina záškoláků svůj čas za školou tráví doma spaním, odpočinkem, sledováním televize nebo hraním počítačových her. Zajímavostí je, že zejména čtvrté ročníky uvedly, že čas trávený za školou využívají k učení, nebo dodělávání domácích úkolů.

V tomto případě je hypotéza č. 3 zamítnuta.

Závěr

Bakalářská práce je zaměřena na Záškoláctví na středních školách. Jejím nejpodstatnějším cílem bylo zjistit hlavní příčiny dopouštění se záškoláctví v prostředí středních škol a porovnání míry jejich výskytu na dvou typech škol. V teoretické části se bakalářská práce zabývá negativními projevy chování u dospívajících, konkrétně agresivitou, šikanou, kyberšikanou a některými druhy závislostí (na nikotinu, alkoholu a drogách), přes autority ovlivňující výchovu dítěte jako je učitel, škola, školní psycholog, rodina i sám jedinec, až k samotnému záškoláctví, jeho pojmu, kategoriím, příčinám, jejich předcházení a prevenci.

Ze studia relevantních odborných zdrojů vyplynulo, že mezi nejzávažnější problémy rizikového chování, které musí dnes a denně školy řešit, je záškoláctví. *„Záškoláctvím trpí nejen jedinec, který se ho dopouští, ale i celá společnost, protože jeho důsledkem jsou špatné studijní výsledky žáků, jejich horší uplatnění v životě i jejich kriminální činnost“* (Kyriacou, 2005) Nalézt východiska tohoto problému není snadné. V první řadě je nutné provést analýzu příčin záškoláctví, které jsou podrobně popsány v teoretické části práce anásledně vyplývají z odpovědí dotazovaných respondentů. Po odstranění alespoň některých z nich by se situace zaručeně měla zlepšit, k jedinci by se mohla otevřít cesta, na jejímž konci by už nemusel být záškolák. Přestože jsou na pedagogy i na žáky kladeny stále větší nároky, měl by to být právě zkušený pedagog, který by měl včas rozpoznat počátky určitých změn v chování žáka. Pedagog je tím prvním, který by měl záškoláctví dobře rozeznat a vyhodnotit. V závažnějších případech by se měl o problému poradit a konzultovat ho s jinými učiteli nebo odborníky z řad výchovných poradců nebo školních psychologů a v neposlední řadě i s rodiči žáků.

Na základě získaných poznatků ze studia odborné literatury a z výsledků dotazníkového šetření je navrženoněkolik možností snížení výskytu záškoláctví na našich školách. V první řadě je potřeba soustředitna vhodný výběr školy a zaměření studia ze strany rodičů dítěte. Jestliže jedince studium nebaví, nebo pro něj nemá předpoklady, je pravděpodobnější, že se časem začne vyučování vyhýbat, než jedinec, který má o studium skutečný zájem a uvědomuje si jeho význam pro svůj další budoucí život. Další důležitou roli hraje klima třídy a školy. Pokud škola pro své žáky

nevytvoří příjemné prostředí, nevšímá si jich a nezajímá se o ně a jejich spolužáky nebo dokonce nedostatečně řeší šikanu, je pravděpodobné, že se budou snažit z tohoto prostředí uniknout. V neposlední řadě hraje důležitou roli také úspěšnost žáka ve škole, sní spojený zájem a čas věnovaný ze strany rodičů a snaha školy své žáky skutečně něco naučit, jelikož úspěšný žák nebude mít důvod ze školy utíkat. Je tedy na rodičích žáka a škole klást důraz na to, aby si jedinec plně uvědomoval, že chozením za školu může dojít k jeho vyloučení a ohrožení jeho vzdělání a řádného začlenění do společnosti. Žák by se neměl bát svěřit se snějakým problémem svým rodičům nebo učitelům ve škole. Tím by mohla být včas diagnostikována možnost řešení, ať ze strany rodičů nebo školy, čímž byzáškoláctví bylo eliminováno.

Výsledky dotazníkového šetření na obou typech zkoumaných škol, co se týká výskytu záškoláctví a jeho prevence, dopadly obdobně a celkem úspěšně. Naprostá většina současných žáků si výběr školy zvolila sama, tudíž jejich případné záškoláctví by nemělo mít vliv na jejich nezáměr o studium. Téměř většina žáků prvních a druhých ročníků nechodí za školu, což svědčí o jejich zájmu o studium, zájmu ze strany rodičů a školy. Zde byla úspěšnější SPŠS, jejíž žáci 1. a 2. ročníku uvedli, že za školou ještě nebyli, naproti tomu žáci 1. a 2. ročníku SOŠE se přiznali, že alespoň jednou už za školou byli. Z důvodu plnoletosti se chození za školu začíná postupně objevovat častěji ve třetích a zejména čtvrtých ročnících, kde je ale již předpoklad, že tím nebude ohrožena možnost úspěšně dokončit studium. Z jednotlivých odpovědí vyplynulo, že chození za školu nemá negativní dopad na společnost. Jelikož jak sami respondenti uváděli, jejich důvody byly většinou únava/lenost, čas ve většině případů trávili doma a zejména žáci SPŠS čas za školou v některých případech využívali k učení nebo dodělávání domácích úkolů.

Zkoumané školy již na začátku, při osobním setkání se zástupci škol a domlouvání průběhu a podmínek dotazníkového šetření, projevily velký zájem o poskytnutí získaných výsledků. Střední průmyslová škola stavební po předání výsledků uvedla, že se bude snažit zlepšovat spolupráci školy s rodiči žáků ohrožených záškoláctvím a posilovat zájem rodičů o studijní výsledky žáků na pravidelných rodičovských schůzkách. Střední odborná škola elektrotechnická bude klást důraz na precizní vedení a zapisování školní docházky a bude apelovat na třídní učitele, aby si všímali a uměli rozeznat, kdy se začíná u žáka z nějakého důvodu objevovat příliš mnoho absencí a včas

informovali rodiče a byli s nimi v úzkém kontaktu. Školy nevyloučily možnost v závažnějších případech přizvat školního výchovného poradce, začít žáky vhodně motivovat a především více s nimi komunikovat. Pokud by nepomohla ani tato opatření, byly by školy nuceny postupovat podle Metodického pokynu č. j. 10 194/2002-14, který napomáhá jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví.

Seznam použité literatury

1. **ATKINSON, Rita L.** *Psychologie*. 2., aktualiz. vyd., V Portálu 1. Přeložil Erik HERMAN, přeložil Miroslav PETRŽELA, přeložil Dagmar BREJLOVÁ. Praha: Portál, 2003, 751 s. ISBN 80-7178-640-3.
2. **BENDL, Stanislav.** *Školní kázeň v teorii a praxi: učebnice pro studenty učitelství*. 1. vyd. Praha: Triton, 2011, 202 s. ISBN 978-80-7387-432-2.
3. **BENDL, Stanislav.** *Kázeňské problémy ve škole*. Aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Triton, 2011, 260 s. ISBN 978-80-7387-436-0.
4. **ČMEJRKOVÁ, Světlá, František DANEŠ a Jindra SVĚTLÁ.** *Jak napsat odborný text*. Vyd. 1. Praha: Leda, 1999, 255 s. ISBN 80-85927-69-1.
5. **CHRÁSKA, Miroslav.** *Metody pedagogického výzkumu.: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2007. 265 s. Pedagogika. ISBN 978-80-247-1369-4.
6. **JEDLIČKA, R., KLÍMA, P., KOŤA, J., NĚMEC, J., PILAŘ, J.** 2004. *Děti a mládež v obtížných situacích*. Praha: Themis. ISBN 80-732-038-0.
7. **JEDLIČKA, Richard; KOŤA, Jaroslav.** *Aktuální problémy výchovy: Analýza a prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže*. Praha: Karolinum – nakladatelství Univerzity Karlovy, 1998. 169 s. ISBN 80-7184-555-8.
8. **KOLÁŘ, Michal.** *Nová cesta k léčbě šikany*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 332 s. ISBN 978-807-3678-715.
9. **KYRIACOU, Chris.** *Řešení výchovných problémů ve škole*. Praha: Portál, 2005. 151 s. ISBN 80-7178-945-3.
10. **LAZAROVÁ, Bohumíra.** *Netradiční role učitele: o situacích pomoci, krize a poradenství ve školní praxi*. 2., upr. vyd. Brno: Paido, 2008. 69 s. ISBN 978-80-7315-169-0.
11. **LAZAROVÁ, Bohumíra.** *První pomoc při řešení výchovných problémů: poradenské minimum pro učitele*. Praha: Agentura STROM, 1998. 62 s. Škola 21. sv. 4. ISBN 80-86106-00-4.
12. **MARTÍNEK, Zdeněk.** *Agresivita a kriminalita školní mládeže: druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2009, 152 s. Pedagogika (Grada). ISBN 978-802-4723-105.

13. **MATOUŠEK, Oldřich; KROFTOVÁ, Andrea.** *Mládež a delikvence: možné příčiny, současná struktura, programy prevence kriminality mládeže.* Praha: Portál, 1998. 335 s. ISBN 80-7178-226-2.
14. **MERTIN, Václav a Lenka KREJČOVÁ.** *Problémy s chováním ve škole - jak na ně: individuální výchovný plán.* Vyd. 1. Praha: WoltersKluwer Česká republika, 2013, 198 s. ISBN 978-80-7478-026-4.
15. **Metodický pokyn MŠMT č. j. 10194/2002-14** k jednotnému přístupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, ve znění pozdějších předpisů
16. **OLWEUS, D.:** *Bullyingatschool. Whatwecan and whatwecando.* Oxford: Blackwell, 1993
17. **PRŮCHA, Jan a kol.** *Pedagogický slovník.* Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8
18. **PRŮCHA, J., WALTEROVÁ, E., MAREŠ, J.,** *Pedagogický slovník.* 4. vyd. Praha: Portál, 2003. 322 s. ISBN 80-7178-772-8
19. **ŠMAHAJ, Jan.** *Kyberšikana jako společenský problém =: Cyberbullying as a socialproblem.* 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014, 232 s. Monografie. ISBN 978-80-244-4227-3.
20. **VÝROST, J., SLAMĚNÍK, I.** *Aplikovaná sociální psychologie I.* Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-269-6.
21. **WILLARD, Nancy E.** *Cyberbullying and cyberthreats: responding to thechallengeof online socialaggression, threats, and distress.* Champaign, Ill.: ResearchPress, c2007, v, 311 p. ISBN 978-0-87822-537-8.
22. **Zákon č. 561/2004 Sb.,** o předškolním, základním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), v platném znění.

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Dotazník na téma záškoláctví

Milí studenti, prosím o vyplnění přiloženého dotazníku, který je zcela anonymní a veškeré Vámi uvedené údaje užiji jen pro účely mé Bakalářské práce na téma Záškoláctví na středních školách. Jsem studentem oboru Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku na Masarykově ústavu vyšších studií ČVUT v Praze a předem Vám děkuji za vstřícnost, spolupráci a za pravdivě vyplněný dotazník.

Pokyny k vyplňování: Zakroužkujte Vámi zvolenou jednu odpověď, v případě otevřené otázky napište svou odpověď na volný řádek.

Pohlaví:

Věk:

Škola:

Ročník:

1. Co bylo kritériem volby pro studium na této škole?

- a) zvolil jsem si sám
- b) poslechl jsem rodiče
- c) kladné reference o studiu od kamarádů
- d) reklama v médiích
- e) mám to do školy blízko
- f) jiné.....

2. Byl jsi někdy za školou?

- a) ano, jednou
- b) ano, vícekrát
- c) ne

3. Jaká je frekvence tvého chování za školu?

- a) jedenkrát měsíčně
- b) méně než jednou měsíčně
- c) jedenkrát týdně
- d) méně než jednou za týden
- e) žádná
- f) jiná.....

4. Jaký byl tvůj důvod k záškoláctví

- a) strach z písemné práce
- b) strach z ústní zkoušky
- c) zlákali mě kamarádi
- d) vadí mi některý z vyučujících
- e) škola mi přestala zajímat
- f) ve třídě se mi smějí
- g) mám problémy v osobním životě
- h) mám problémy s rodiči
- f) jiný.....

5. Jakým způsobem jsi trávil svůj čas za školou?

.....
.....
.....

6. Jak si omlouváš svoji školní absenci?

- a) neomlouvám
- b) omluvenku si napíše sám
- c) navštívím lékaře a něco si vymyslím
- d) omluvenku mi napíše kamarád
- e) omluvenku mi napíše rodiče
- f) jiný způsob

7. Zajímají se tvoje rodiče o tvé studium?

- a) ano
- b) občas si vzpomenou
- c) ne

8. Vědí rodiče o tvém záškoláctví?

- a) přišli na to sami
- b) řekl jsem jim to sám
- c) nevědomky jsem se podřekl
- d) upozornila je škola
- e) řekl jim to někdo ze známých
- f) nevím o tom

9. Jaká je reakce rodičů na tvé záškoláctví?

- a) nezajímá je to
- b) rozzlobí se
- c) jsem potrestán
- d) snaží se mi domluvit
- e) neví o tom

10. Jaké je tvé rodinné zázemí?

- a) žiji s oběma rodiči
- b) žiji jen s jedním rodičem
- c) bydlím u prarodičů
- d) jiné

Děkuji za čas strávený vyplňováním dotazníku. Přeji Vám mnoho studijních a pracovních úspěchů.

Seznam grafů

Otázka č. 1 – Co bylo kritériem volby pro studium na této škole?

Graf č. 1.1 - SPŠS

Graf č. 1.2 - SOŠE

Otázka č. 2 – Byl jsi ty sám někdy za školou?

Graf č. 2.1 – SPŠS

Graf č. 2.2 – SOŠE

Otázka č. 3 – Jaká je frekvence tvého chození za školu?

Graf č. 3.1 – SPŠS

Graf č. 3.2 – SOŠE

Otázka č. 4 – Jaký byl tvůj důvod k záškoláctví?

Graf č. 4.1 – SPŠS

Graf č. 4.2 – SOŠE

Otázka č. 5 – Jakým způsobem jsi trávil svůj čas za školou?

Graf č. 5.1 – SPŠS

Graf č. 5.2 – SOŠE

Otázka č. 6 – Jak si omlouváš svoji školní absenci?

Graf č. 6.1 – SPŠS

Graf č. 6.2 – SOŠE

Otázka č. 7 – Zajímají se tvoji rodiče o tvé studium?

Graf č. 7.1 – SPŠS

Graf č. 7.2 – SOŠE

Otázka č. 8 – Vědí rodiče o Tvém záškoláctví?

Graf č. 8.1 – SPŠS

Graf č. 8.2 – SOŠE

Otázka č. 9 – Jaká je reakce rodičů na tvé záškoláctví?

Graf č. 9.1 – SPŠS

Graf č. 9.2 – SOŠE

Otázka č. 10 – Tvé rodinné zázemí?

Graf č. 10.1 – SPŠS

Graf č. 10.2 – SOŠE

